२५ जिल्हा परिषदा व त्याअंतर्गत २८४ पंचायत समित्या सार्वत्रिक निवडणूका सदस्य संख्या, प्रभाग रचना व आरक्षण सुधारीत आदेश, २०२२

राज्य निवडणूक आयोग,महाराष्ट्र

क्रमांक - रानिआ/जिपपंस-२०२२/प्र.क्र.०४/का-७
नवीन प्रशासकीय भवन, मादाम कामा रोड,
हुतात्मा राजगुरू चौक, मुंबई- ४०००३२.
दिनांक:- ०९/०५/२०२२

आ दे श

ज्याअर्थी, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ के व महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ मधील तरतुदीनुसार:-

i) जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांच्या निवडणुकांचे अधिक्षण, संचालन व नियंत्रणाचे पुर्ण अधिकार राज्य निवडणूक आयोगाकडे निहित केले आहेत.

ii) जिल्हा परिषदा व पंचायत समितींच्या निवडणुका मुक्त, न्याय्य व पारदर्शक वातावरणात पार पाडण्याची संपूर्ण जबाबदारी राज्य निवडणूक आयोगाची आहे.

iii) जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांची मुदत संपण्यापूर्वी तेथे सार्वत्रिक निवडणूक घेणे बंधनकारक आहे.

आणि ज्याअर्थी, जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांच्या निवडणुकांमध्ये प्रभाग रचना करणे व आरक्षण ठरविणे, विधानसभा मतदार यादीचे प्रभागनिहाय विभाजन करणे आणि प्रत्यक्ष निवडणूक घेणे अशा तीन प्रमुख टप्प्यांचा समावेश होतो व या तिन्ही टप्प्यांच्या प्रक्रियेमध्ये विविध उप-टप्पे आहेत. जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांच्या निवडणुकांसंदर्भातील विविध टप्पे व उप-टप्पे पूर्ण करण्याकरिता लागणारा कालावधी विचारात घेता, प्रभाग रचनेची सुरुवात सर्व साधारणपणे मुदत संपण्याच्यासुमारे सहा महिने अगोदर करावी लागते.

आणि ज्याअर्थी, शासनाने दरम्यानच्या कालावधीत खालील अध्यादेश/ विधेयक निर्गमित केले आहेत:-

i. "महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.३, २०२१" दिनांक २३ सप्टेंबर, २०२१:- याअन्वये महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या मध्ये नागरिकांच्या मागासवर्गाच्या प्रवर्गातील व्यक्तींसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या एकूण जागांच्या संख्येच्या २७ टक्क्यांपर्यंत असतील, मात्र एकूण आरक्षण जिल्हा परिषद / पंचायत समित्यांतील एकूण जागांच्या ५० टक्क्यांपेक्षा अधिक असणार नाही, अशा आशयाची तरतूद केली.

   मात्र सदर सुधारणेबाबत मा. सर्वोच्च न्यायालयामधील रिट याचिका क्र. ८४१/२०२१, विशेष अनुमती याचिका क्र. १९७५६/२०२१ व रिट याचिका क्र.१३१६/२०२१ मधील दि.१५/१२/२०२१ रोजी झालेल्या निर्णयास अनुसरुन जोपर्यंत राज्य शासन त्रिस्तरीय चाचणी पुर्ण करुन स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाचे प्रमाण निश्चित करुन त्यानुसार तरतूद करत नाही, तोपर्यंत आगामी सार्वत्रिक/पोट निवडणुकांमध्ये नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाच्या जागा सर्वसाधारण म्हणून अधिसूचित करुन निवडणुका घ्यावा लागतील.

ii. **सन २०२२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.१८** :- या अन्वये महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ मधील कलम ९(१)(अ) मध्ये जिल्हा परिषदेतील निवडून द्यावयाच्या सदस्यांची संख्या ५०-७५ ऐवजी ५५-८५ अशी सुधारित केली आहे.

iii. **महाराष्ट्र शासन राजपत्र, असाधारण भाग चार-ब, असाधारण क्रमांक ६३, दि.२१ फेब्रुवारी,२०२२ ची अधिसूचना**- या अन्वये महाराष्ट्र जिल्हा परिषद (मतदार विभाग व निवडणूक घेणे) नियम,१९६२ च्या नियम २-अ मध्ये जिल्हयातील मतदार विभागातून प्रत्यक्ष निवडणुकीद्वारे निवडून द्यावयाच्या

परिषद सदस्यांची संख्या ७५ पेक्षा अधिक व ५० पेक्षा कमी ऐवजी ८५ पेक्षा अधिक व ५५ पेक्षा कमी असणार नाही अशी सुधारणा केली आहे. तसेच प्रत्येक जिल्हयातील मतदार विभागातून प्रत्यक्ष निवडून द्यावयाचा परिषद सदस्यांची संख्या निश्चित करण्याकरिता विहित सूत्र $\frac{(\text{क्ष}-\text{य})}{\text{२५}}$ ऐवजी $\frac{(\text{क्ष}-\text{य})}{\text{३०}}$ अशी सुधारणा केली आहे.

आणि ज्याअर्थी, महाराष्ट्र अध्यादेश क्र.३, २०२१” दिनांक २३ सप्टेंबर, २०२१ रोजीच्या सुधारणेबाबत मा. सर्वोच्च न्यायालयातील रिट याचिका क्र. ८४१/२०२१ (श्री. विकास गवळी विरुध्द महाराष्ट्र शासन व इतर) मधील दि. ०४/०३/२०२१ तसेच सदर याचिकेशी संलग्न पिटीशन फॉर स्पेशल लिव्ह टू अपिल (सी) क्र. १९७५६/२०२१ (श्री. राहुल वाघ विरुध्द महाराष्ट्र शासन व इतर) व रिट याचिका क्र.१३१६/२०२१ (श्री. विकास गवळी विरुध्द महाराष्ट्र शासन व इतर) मधील दि.१५/१२/२०२१ रोजी झालेल्या निर्णयास अनुसरुन जोपर्यंत राज्य शासन त्रिस्तरीय चाचणी पूर्ण करुन स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाचे प्रमाण निश्चित करुन त्यानुसार तरतूद करत नाही, तोपर्यंत आगामी निवडणुकांमध्ये नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाच्या जागा सर्वसाधारण म्हणून अधिसूचित करुन निवडणुका घ्यावा लागतील.

आणि ज्याअर्थी, मा. सर्वोच्च न्यायालयामधील नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाच्या आरक्षणाबाबत दाखल झालेल्या पिटीशन फॉर स्पेशल लिव्ह टू अपिल (सी) क्र. १९७५६/२०२१ व रिट याचिका क्र.१३१६/२०२१ यामध्ये दि.१९/०१/२०२२ रोजी झालेल्या आदेशानुसार राज्याने नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाबाबत असलेली आकडेवारी संबंधित मागासवर्ग आयोगास द्यावी. मागासवर्ग आयोगाने सदर आकडेवारी तपासून त्यानुसार योग्य ती शिफारशी राज्यास तसेच राज्य निवडणूक आयोगास कराव्यात असे मा. न्यायालयाने आदेशित केले आहे. तसेच मा. सर्वोच्च न्यायालयातील रिट याचिका क्र.१४१/२०२२ व इतर संलग्न याचिकांमध्ये दि.०३/०३/२०२२ रोजी दिलेल्या निर्णयानुसार मागासवर्ग आयोगाने सादर केलेला अहवाल फेटाळला असून पुढील निर्देश मिळेपर्यंत, जेथे स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणूक होणार आहेत तेथे दि.१५/१२/२०२१ व दि.१९/०१/२०२२

रोजीच्या निर्देशाचे राज्य निवडणूक आयोग पालन करेल आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थेची वैधानिक मुदत संपण्यापूर्वी त्यांची प्रक्रिया पूर्ण करण्यास विलंब होणार नाही याची खात्री करेल, असे मा. सर्वोच्च न्यायालयाने राज्य निवडणूक आयोगास निर्देश दिले आहे.

आणि ज्याअर्थी, आयोगाचे दि.१८/११/२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये माहे मार्च, २०२२ मध्ये मुदत संपणाऱ्या २५ जिल्हा परिषदा व त्याअंतर्गत २८४ पंचायत समित्यांच्या सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी तत्कालीन अधिनियमात असलेल्या तरतुदीनुसार प्रभाग रचनेचा कच्चा आराखडा तयार करण्याचे निर्देश दिले होते. तथापि, राज्य शासनाने सन २०२२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.१८/२०२२ दि.३१/१/२०२२ अन्वये जिल्हा परिषद सदस्य संख्येत वाढ केल्याबाबत सुधारणा केली. सदर सुधारणा अधिनियमान्वये सर्व संबंधित जिल्हाधिकारी यांना सुधारीत सदस्य संख्येनुसार प्रभाग रचनेचा कच्चा आराखडा पुन्हा तयार करण्याचे दि.२/०२/२०२२ रोजी निर्देश देण्यात आले व त्याअनुषंगाने आयोगाचे दि.०४/०२/२०२२ च्या पत्रान्वये दिलेल्या निर्देशानुसार दि.१५/०२/२०२२ पर्यंत सर्व संबंधित जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडून प्रभाग रचनेचे कच्चे आराखडे प्राप्त झाले व सदर प्राप्त कच्च्या आराखडयाची आयोगाच्या स्तरावर तपासणी करण्याचे काम सुरु करण्यात आले होते.

आणि ज्याअर्थी, राज्य शासनाने सन २०२२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २२, दि.११/०३/२०२२ अन्वये महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ मधील कलम ९ (१)(अ), कलम १२(१) व कलम ५८(१)(अ) मध्ये राज्य शासनाने जिल्हा परिषद सदस्य निश्चित करुन निवडणूक विभाग व निर्वाचक गणाची विभागणी राज्य निवडणूक आयोगाच्या मान्यतेने प्रसिध्द करण्याबाबत तरतूद करण्यात आली. तथापि सदर सुधारणा अधिनियमास मा. सर्वोच्च न्यायालयात आव्हान देण्यात आले. त्याअनुषंगाने दाखल रिट याचिका ह्या पिटीशन फॉर स्पेशल लिव्ह टू अपिल (सी) क्र. १९७५६/२०२१ शी सलग्न करण्यात आल्या असून त्यांची दि.०४/०५/२०२२ रोजी एकत्रित सुनावणी झाली. सदर सुनावणीमध्ये मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि.०४/०५/२०२२ रोजी दिलेल्या आदेशानुसार राज्य निवडणूक आयोगाने उपरोक्त सुधारणा अधिनियम अस्तित्वात

आल्यानंतर स्थगित केलेल्या टप्प्यापासून स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांची कार्यवाही पुढे सुरु करण्याचे निर्देश दिले आहेत.

आणि ज्याअर्थी, उपरोक्त महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ मधील कलम ९(१) व महाराष्ट्र जिल्हा परिषद (निवडणूक विभाग व निवडणूक घेण्याबाबत) नियम,१९६२ नियम २(अ) मधील सुधारणा व न्यायालयीन निर्णयाच्या अनुषंगाने जिल्हा परिषद व पंचायत समित्यांच्या निवडणुकाकरिता प्रभाग रचना व आरक्षणाबाबत सुधारीत आदेश देणे आवश्यक असल्याचे राज्य निवडणूक आयोगाचे मत झाले आहे.

त्याअर्थी, मी, यु. पी. एस. मदान, राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ के व महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ च्या कलम ९-अ (४) नुसार मिळालेल्या प्राप्त अधिकारांचा वापर करून २५ जिल्हा परिषदा व त्याअंतर्गत २८४ पंचायत समित्यांच्या सार्वत्रिक निवडणुकांकरिता प्रभाग रचना करणे व आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविणेबाबतचे यापुर्वीचे दि.०४/१०/२०११ व दि. १२/०३/२०२० चे आदेश अधिक्रमित करुन पुढीलप्रमाणे सुधारित आदेश देत आहे:-

१. संक्षिप्त नाव:

या आदेशाला **“जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती सार्वत्रिक निवडणूक (सदस्य संख्या, प्रभाग रचना व आरक्षण) आदेश, २०२२”** असे संबोधिले जाईल.

२. अधिकार प्रदान:

राज्य निवडणूक आयोगाचे आदेश क्र.रानिआ/जिपपंस-२०११/प्र.क्र.१२/का.०७, दि. २९/०९/२०११ अन्वये जिल्हा परिषदा व पंचायत समितींच्या सार्वत्रिक निवडणूक प्रक्रियेतील प्रभाग रचना करणे व आरक्षण निश्चित करून ते चक्रानुक्रमे फिरवणे, या बाबतचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना व प्रारुप प्रभाग रचनेस मान्यता देणे, प्राप्त हरकती व सूचनांवर सुनावणी देऊन प्रभाग रचना अंतिम करणे याबाबतचे अधिकार विभागीय आयुक्त यांना यापूर्वीच प्रदान केले आहेत. ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या स्तरावरील लोकशाही मजबूत करण्यात जिल्हा

परिषदा व पंचायत समित्यांची भूमिका महत्वपूर्ण आहे; त्यामुळे जिल्हाधिकारी यांनी या निवडणुकांचे कामकाज पार पाडतांना लोकसभा व विधानसभा निवडणुकांप्रमाणे सर्व काळजी व दक्षता घेणे आवश्यक आहे. प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करताना निवडणुकांचे पावित्र्य राखणे आणि निवडणूक प्रक्रिया मुक्त, न्याय्य व पारदर्शक रितीने पार पाडण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हाधिकारी यांची असेल.

३. <u>विहित मुदतीत निवडणूक घेणे:</u>

भारतीय संविधानाने विहित केलेल्या मुदतीतच निवडणूक घेणे शक्य व्हावे म्हणून, राज्य शासनाने जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांची मुदत ज्या महिन्यात संपत असेल त्याच्या सहा महिने अगोदरच्या कालावधीमध्ये तिच्या क्षेत्रात व हद्दीमध्ये बदल (विभाजन, एकत्रीकरण इत्यादी) करू नये. याबाबतचे राज्य निवडणूक आयोगाचे दि.२७ जानेवारी, २००५ चे आदेश आहेत.

४. <u>प्रभाग रचना करण्याची कार्यपद्धती:</u>

४.१ जनगणनेची लोकसंख्या

जनगणना कार्यालयाने प्रसिध्द केलेली लगतच्या जनगणनेनुसार जिल्हयातील जिल्हा परिषद व पंचायत समिती क्षेत्रातील एकूण ग्रामीण लोकसंख्या, अनुसूचित जातीची व अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या, प्रगणक गटाचे नकाशे व घरयादी जनगणना कार्यालयाकडून उपलब्ध करून घ्यावी. प्रभाग रचना ही फक्त **लगतच्या जनगणनेच्या लोकसंख्येच्या** आधारे केली जाते, म्हणून त्या क्षेत्रातील मतदार संख्या अथवा सध्याची रहिवाशांची संख्या याचा प्रभाग रचनेशी कसलाही संबंध येत नाही.

जिल्हा परिषद व पंचायत समिती क्षेत्रातील ग्रामीण लोकसंख्या निश्चित करताना जिल्हयातील किंवा तालुक्यातील महानगरपालिका, नगर परिषदा /नगर पंचायती, कटक मंडळे (कन्टोनमेंट बोर्ड) यांची लोकसंख्या वगळून शिल्लक राहणारी लोकसंख्या विचारात घ्यावयाची आहे, याबाबत जिल्हाधिकारी यांनी खातरजमा करावी.

४.२ सदस्य संख्या:

सन २०२२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १८, दि.३१ जानेवारी, २०२२ अन्वये महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ च्या कलम ९ तसेच महाराष्ट्र असाधारण क्रमांक ६३, दि.२१ फेब्रुवारी, २०२२ अन्वये महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा निवडणूक (मतदार विभाग व निवडणूक घेणे) नियम, १९६१ मधील प्रकरण-१, नियम २-अ मधील तरतुदीनुसार जिल्हा परिषद सदस्यांची संख्या कमीत कमी ५५ व जास्तीत जास्त ८५ इतकी अनुज्ञेय असून राज्य निवडणूक आयोगाकडून प्रत्येक जिल्हयाच्या ग्रामीण लोकसंख्येच्याआधारे जिल्हा परिषदेची सदस्य संख्या निश्चित करण्यात येते. तसेच महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ च्या कलम १२ व ५८ मधील तरतुदीनूसार अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व महिलांकरिता जागा आरक्षित ठेवावयाच्या आहेत.

उपरोक्त उल्लेख केल्यानुसार मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि.१५/१२/२०२१, १९/०१/२०२२, दि.०३/०३/२०२२ व दि.०४/०५/२०२२ रोजी दिलेल्या निर्णयास अनुसरुन आगामी सार्वत्रिक / पोट निवडणुकांमध्ये सद्यस्थितीत नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता कोणत्याही जागा देय होणार नाहीत.

४.३ <u>प्रभागाची संख्या:</u>

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ मधील कलम ९ व महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा निवडणूक (मतदार विभाग व निवडणूक घेणे) नियम, १९६१ मधील प्रकरण-१, नियम २-अ मधील तरतुदीनुसार राज्य निवडणूक आयोगाने प्रत्येक जिल्हा परिषदेस ठरवून दिलेल्या सदस्य संख्येइतके निवडणूक विभाग देय ठरतात. प्रत्येक पंचायत समिती स्तरावर जिल्हा परिषदेचे किमान दोन निवडणूक विभाग असणे आवश्यक आहे.

तसेच महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ मधील कलम ५८ नुसार जिल्हा परिषदेअंतर्गत प्रत्येक पंचायत समितीमधील प्रत्येक निवडणूक विभागाचे दोन निर्वाचक गणात विभाजन करण्यात येते.

४.४ निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची सरासरी लोकसंख्या :-

प्रत्येक निवडणूक विभाग/निर्वाचक गणाची रचना करताना जिल्हा परिषद/पंचायत समितीची एकूण लोकसंख्या भागिले त्या जिल्हा परिषद/पंचायत समितीस देय असलेली एकूण सदस्य संख्या या सूत्रानुसार निवडणूक विभाग/निर्वाचक गणाची सरासरी लोकसंख्या निश्चित करावी. निवडणूक विभागाची/ निर्वाचक गणाची लोकसंख्या त्या निवडणूक विभागाच्या/ निर्वाचक गणाच्या सरासरी लोकसंख्येच्या १० टक्के कमी किंवा १० टक्के जास्त या मर्यादेत ठेवता येईल. एखाद्या अपवादात्मक परिस्थितीत प्रभागाची लोकसंख्या या किमान किंवा कमाल मर्यादेपेक्षा कमी किंवा जास्त असल्यास त्याचे कारण प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावात नमूद करणे आवश्यक असेल. असे दोन निर्वाचक गण एकत्र करुन जिल्हा परिषदेचा एक निवडणूक विभाग तयार करावयाचा आहे.

ज्या पंचायत समितीला दोन निवडणूक विभाग व चार निर्वाचक गण देय होत आहेत अशा ठिकाणी लोकसंख्येची सरासरी निवडणूक विभागाच्या सरासरी लोकसंख्येपेक्षा भिन्न असेल.

४.५ <u>निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण रचना करण्याची मार्गदर्शक तत्वे:</u>

४.५.१ निवडणूक विभाग व निर्वाचक गणाची रचना सुरुवात उत्तर दिशेकडून सुरुवात करावी. त्यानंतर उत्तरेकडून ईशान्यकडे त्यानंतर पूर्व दिशेकडे येऊन पूर्वेकडून पश्चिमेकडे प्रभाग रचना करताना सरकावे व शेवट दक्षिणेत करावा. निवडणूक विभाग /निर्वाचक गण यांना क्रमांकही त्याच पध्दतीने द्यावेत. प्रत्येक निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची रचना करताना भौगोलिक सलगता राहील, याची काळजी घ्यावी.

४.५.२ निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या सीमारेषा, मोठे रस्ते, गल्ल्या, नद्या, नाले, डोंगर, रस्ते, फ्लायओव्हर इत्यादी नैसर्गिक मर्यादा विचारात घेऊन निश्चित करावी. तसेच मोकळया जागांसह सर्व जागा कोणत्या ना कोणत्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात गणली जातील याची दक्षता घ्यावी.

४.५.३ निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची रचना करताना प्रगणक गट शक्यतो फोडू नये. अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये प्रगणक गट फोडणे आवश्यक असल्यास आणि घरयाद्या उपलब्ध नसतील, तर त्या प्रकरणात सोबतच्या **परिशिष्ट-८** मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे प्रगणक गटाचे सर्वेक्षण करून संबंधित क्षेत्रात लोकसंख्या कशाप्रकारे वितरीत झाली आहे, हे निश्चित करावे. सर्वेक्षण करताना जनगणना ज्या लगतच्या सालामध्ये झाली असेल त्यावेळेच्या लोकसंख्येचे विभाजन कसे होते, हे जाणून घ्यावयाचे असल्याने सर्वेक्षण करताना जनगणनेच्यावेळी संबंधित इमारत अस्तित्वात होती व संबंधित व्यक्ती तेथे राहात होती याची शहानिशा करावी. तसेच प्रगणक गट फोडल्यास भौगोलिक सीमा योग्यप्रकारे दाखविल्या जातील याचीही दक्षता घेण्यात यावी.

४.५.४ निवडणूक विभाग /निर्वाचक गण रचना करताना शक्यतोवर ग्रामपंचायतीचे विभाजन होता कामा नये. मात्र ग्रामपंचायतीचे विभाजन करणे आवश्यक असेल तर ते शक्यतो ग्रामपंचायतींच्या प्रभागानुसारच करण्यात यावे. प्रभाग रचनेच्या बाबतीत कोणासही शंका घेण्यास वाव राहणार नाही,याची दक्षता घेण्यात यावी. सीमेचे वर्णन करताना रस्ते, नाले, नद्या, सिटी सर्व्हे नंबर यांचे उल्लेख प्रामुख्याने यावयास हवे.

४.५.५ निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची रचना आटोपशीर असावी व शक्य तेथवर भौगोलिकदृष्टया सलगता असली पाहिजे.

४.५.६ अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती यांच्या वस्त्यांचे शक्यतोवर विभाजन होणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी.

४.५.७ निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण रचना करताना नागरिकांचे दळणवळण विचारात घ्यावे.

४.५.८ प्रत्येक निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या सीमारेषेचे वर्णन करताना उत्तर, पूर्व, पश्चिम व दक्षिण अशा दिशा नमूद कराव्यात. निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या सीमारेषेचे वर्णनावरुनच नागरिकांना त्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची पूर्ण कल्पना येईल याची काळजी घ्यावी.

४.५.९ निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण रचना करताना त्यांना अनुक्रमांक व नाव देण्यात येतात. परंतु पुर्नरचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाचे नाव ठरविताना त्यामध्ये समाविष्ट असलेले सर्वात जास्त लोकसंख्या असलेले गावाचे नाव त्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणास देण्यात यावे.

४.६ <u>निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची लोकसंख्या आणि मर्यादेचे पालन:</u>

निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची रचना करताना त्या जिल्हा परिषद / पंचायत समितीमधील सरासरी लोकसंख्या, १० टक्के कमाल/ किमान मर्यादेचे पालन करावे. अपवादात्मक परिस्थितीत भौगोलिक परिस्थितीमुळे अगर प्रगणक गट न फोडल्यामुळे प्रभागाची लोकसंख्या अनुज्ञेय मर्यादेपेक्षा कमी अगर जास्त होत असेल, तर त्यास विभागीय आयुक्त यांची मान्यता असणे आवश्यक आहे.

४.७ <u>गुगल मॅपवर प्रभागाचे नकाशे तयार करणे:</u>

४.७.१ जिल्हा परिषद निवडणूक विभाग/ पंचायत समिती निर्वाचक गणाच्या रचनेची मांडणी गुगल अर्थ (MRSAC) च्या नकाशावर करणे अनिवार्य आहे.

४.७.२ जिल्हयाचा एकत्रित आणि प्रत्येक तालुक्याचा असे स्वतंत्र नकाशे तयार करावेत.

४.७.३ प्रथम जिल्हा परिषद निवडणूक विभाग / पंचायत समिती निर्वाचक गणामध्ये गावांच्या सीमा/ हद्दी काळ्या रंगाच्या ठिपक्यांनी चिन्हांकित

करावी. प्रत्येक ग्रामपंचायतीचे नाव, एकूण लोकसंख्या, अनुसूचित जातीची लोकसंख्या आणि अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या लेजेंडमध्ये भरावी.

४.७.४ जिल्हा परिषद क्षेत्रात समाविष्ट न करण्यात आलेले क्षेत्र हिरव्या रंगाने दर्शवावे. जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाची सीमा/ हद्दी बहुभूज (polygon) नकाशावर काढून त्या लाल रंगाने दर्शवाव्यात. प्रत्येक निवडणूक विभागाच्या बहुभूजास त्या निवडणूक विभागाचा क्रमांक व नाव, एकूण लोकसंख्या, अनुसूचित जातीची लोकसंख्या आणि अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या लेजेंडमध्ये भरावी.

४.७.५ पंचायत समिती निर्वाचक गणाची सीमा/ हद्दी बहुभूज (polygon) नकाशावर काढून निळया रंगाने दर्शवाव्यात. प्रत्येक निर्वाचक गणाच्या बहुभूजास त्या निर्वाचक गणाचा क्रमांक व नाव, एकूण लोकसंख्या, अनुसूचित जातीची लोकसंख्या आणि अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या लेजेंडमध्ये भरावी.

४.७.६ नकाशावर गावातील महत्वाची ठिकाणे, रस्ते, नद्या, नाले, रेल्वे लाईन इ. स्पष्टपणे दर्शवावे.

४.७.७ अशा तयार केलेल्या नकाशाची केएमएल (KML) / केएमझेड (KMZ) फाईल तयार करावी. संपूर्ण हद्दीची तसेच जिल्हयाची व पंचायत समितीनिहाय इमेज फाईल देखील तयार करावी. गुगल अर्थच्या नकाशावर निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण रचना मांडणी करण्याची कार्यपध्दती **परिशिष्ट -१५** मध्ये देण्यात आली आहे. या कार्यपध्दतीचा अवलंब करून केएमएल (kml) / केएमझेड (kmz) फाईल तयार करावी.

५. प्रारुप प्रभाग रचना

५.१ निवडणूक विभाग व निर्वाचक गण प्रारुप प्रभाग रचना तयार करण्याकरिता संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील अधिकाऱ्यांची समिती तयार करण्यात यावी.

i) जिल्हा परिषद क्षेत्राची संपूर्ण माहिती असलेला उप जिल्हाधिकारी

ii) प्रभाग रचनेशी संबंधित असलेले तहसिलदार

iii) संगणक तज्ञ

iv) आवश्यकतेनुसार इतर अधिकारी

प्रारुप प्रभाग रचना राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेशानुसार व योग्य ती दक्षता घेऊन तयार करण्याची जबाबदारी संबंधित समितीवर असेल.

५.२ **प्रारूप तयार करणे:**

तहसिलदार यांनी तयार केलेला कच्चा आराखडा प्रभाग रचना समितीसमोर ठेवण्यात येईल. सदर समिती हा आराखडा अधिनियमातील तरतूदी, नियमातील तरतूदी व या आदेशातील तरतूदींचे पालन करून तयार केला आहे हे तपासेल. त्याचप्रमाणे प्रभाग रचना, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती व महिलांचे आरक्षण हे नियमानुसार तयार झाले आहे हे देखील तपासेल. सदर समिती प्रारूप प्रभाग रचनेचे गुगल अर्थ नकाशे परिच्छेद ४.७ नुसार योग्य रितीने तयार केले आहेत किंवा कसे हे तपासून घेईल, अन्यथा योग्य नकाशे तयार करून घेण्याची कार्यवाही करेल. प्रभाग रचना पूर्वतयारीची संपूर्ण जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांची राहील.

५.३ **प्रारूप प्रभाग रचनेस विभागीय आयुक्त यांची मान्यता:**

प्रारूप प्रभाग रचनेची समितीने तपासणी केल्यानंतर प्रभाग रचनेच्या योग्यतेबाबत समितीचे समाधान झाल्यानंतर जिल्हाधिकारी सदर प्रारुप प्रभाग रचना राज्य निवडणूक आयोगाने विहित केलेल्या मुदतीत **परिशिष्ट-१४** मध्ये विभागीय आयुक्त यांना सादर करतील.

५.४ जिल्हाधिकारी यांनी सादर केलेल्या प्रारूप प्रभाग रचनेची आवश्यक ती तपासणी करून ती तरतूदीनुसार करण्यात आली आहे किंवा एखादा निवडणूक विभाग/निर्वाचक गणाची लोकसंख्या १० टक्केपेक्षा कमी किंवा

जास्त होत असल्यास जिल्हाधिकारी यांनी दिलेली कारणे संयुक्तिक आहेत किंवा नाहीत, हे तपासून प्रारुप प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावास मान्यता देण्यासंदर्भात विभागीय आयुक्त यांनी निर्णय घ्यावा.

५.५ जिल्हाधिकारी यांनी सादर केलेल्या प्रारूप प्रभाग रचनेच्या (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातींकरिता आरक्षित प्रभागांसह) प्रस्तावास विभागीय आयुक्त यांनी विहित मुदतीत मान्यता दयावी.

६. आरक्षित पदांसाठी सदस्य संख्या निश्चित करण्याची कार्यपध्दती :

६.१ महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ मधील कलम १२ व ५८ मधील तरतुदीनुसार जिल्हा परिषद व पंचायत समितीमध्ये एकूण जागांपैकी अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात जागा आरक्षित ठेवण्यात येतात.

६.२ महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या (जागांच्या आरक्षणाची पध्दत व चक्रानुक्रम) नियम, १९९६ मधील तरतुदी तसेच मा. मुंबई उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठाने रिट याचिका क्र.५३८६/२००६ (उदय पवार विरुध्द राज्य निवडणूक आयोग व इतर) मध्ये दि.३/१०/२००६ रोजी व त्यानंतर रिट याचिका क्र.६३८९/२००६ (प्रशात बंब विरुध्द महाराष्ट्र राज्य व इतर) मध्ये दि.०९/०२/२००७ रोजी दिलेल्या निर्णयानुसार आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्यास सुरुवात केली असून या आदेशांचे अनुपालन आयोग करीत आहे.

६.३ आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याच्या प्रयोजनार्थ सन २०२२ मध्ये होणाऱ्या जिल्हा परिषदा व पंचायत समितीची पाचवी निवडणूक आहे. त्यामुळे सन २००२, २००७, २०१२ व २०१७ मध्ये असलेले निवडणूक विभाग व निर्वाचक विभागाचे आरक्षण विचारात घेऊन या निवडणुकीमध्ये आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविणे आवश्यक आहे. याकरिता एखाद्या निवडणूक विभागात/निर्वाचक गणात मागील निवडणुकीत कोणते आरक्षण होते हे निश्चित करताना पुढील

कार्यपध्दती अवलंबिण्यात यावी. याकरिता एखादा निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गण नविन आहे किंवा कसे, हे केवळ त्यांच्या नावावरुन ठरविण्यात येणार नाही. एखाद्या निवडणूक विभाग/निर्वाचक गणातील पूर्वीचे आरक्षण ठरविण्यासाठी त्यामध्ये जी गावे समाविष्ट केली आहेत, त्यावरील जास्तीत जास्त समान आरक्षण असलेल्या गावांच्या लगतच्या जनगणनेनुसार असलेल्या एकूण लोकसंख्येची बेरीज घ्यावी. ही लोकसंख्येची बेरीज निवडणूक विभाग/निर्वाचक गणाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ५०% पेक्षा अधिक होत असेल तर तो निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण मागील निवडणुकीमध्ये त्याकरिता आरक्षित झाला होता असे मानण्यात येईल, व ते आरक्षण त्या निवडणूक विभाग/निर्वाचक गणात टाकता येणार नाही.

मात्र जास्तीत जास्त समान आरक्षण असलेल्या गावांची लगतच्या जनगणनेनुसार असलेली एकूण लोकसंख्येची बेरीज निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ५०% पेक्षा कमी होत असेल तर तो निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण नवीन आहे असे मानण्यात येईल, व त्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणावर कोणतेही आरक्षण टाकता येईल याकरिता सोबत दिलेल्या **परिशिष्ट-९, १०,११ व १२** मधील विवरणपत्राच्या आधारे सर्व प्रवर्गाचे (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती) तसेच स्त्रियांचे मागील निवडणुकीमधील आरक्षण निश्चित करावे.

६.४ मा. उच्च न्यायालयाच्या उपरोक्त आदेशानंतर पार पडलेल्या निवडणुकांमधील आरक्षणाची माहिती **परिशिष्ट-१३(अ) व १३(ब)** मध्ये भरण्यात यावी, जेणेकरुन पुढील निवडणुकीमधील आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविणे सोपे जाईल.

७. आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याकरिता प्राधान्यक्रम :-

जिल्हा परिषद व पंचायत समित्यांच्या आगामी निवडणुकीसाठी आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याची कार्यवाही करावयाची आहे. याबाबत मागील निवडणुकांमध्ये झालेल्या आरक्षणाच्या शक्यता विचारात घेऊन **परिशिष्ट-२३** मध्ये नमूद प्राधान्यक्रमानुसार आरक्षण देण्याची कार्यवाही करावी.

एखादया पदाचे आरक्षण निश्चित करताना **परिशिष्ट-२३** मधील यथास्थिती कमीत कमी १ ते जास्तीत जास्त १३ शक्यता उद्भवू शकतात. त्या शक्यतांपैकी उद्भवणाऱ्या शक्यतांचा विचार करुन त्यानुसार प्राधान्यक्रम ठरविण्यात यावा.

i) प्रथम अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीकरिता लोकसंख्येच्या टक्केवारीच्या उतरत्या क्रमाने मागील निवडणुकांमध्ये आरक्षित न झालेल्या प्रभागांचा विचार करण्यात येईल. असे करताना वरील उदाहरणात दर्शविल्यानुसार शक्यता उद्भवत असल्यास त्या प्राधान्यक्रमाने निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणांचा आरक्षणाकरिता विचार करण्यात येईल.

ii) महिलांचे आरक्षण (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या महिलांसह) निश्चित करताना देखील वरील उदाहरणात दर्शविल्यानुसार शक्यता उद्भवत असल्यास त्या प्राधान्यक्रमाने निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या आरक्षणाकरिता विचार करण्यात येईल.

iii) वरील उदाहरणानुसार प्राधान्यक्रम विचारात घेताना ज्या प्रवर्गाचे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्यात येत आहे, ते आरक्षण आहे/नाही ते विचारात घेण्यात येईल.

महिलांच्या बाबतीत आरक्षण विचारात घेताना त्याच प्रवर्गातील महिलांचे आरक्षण होते किंवा कसे ते विचारात घेण्यात यावे.

८. अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण निश्चित करणे:

८.१ अनुसूचित जातीच्या (अ.जा.) आरक्षणाचे तत्व:

अनुसूचित जातीच्या जागांच्या आरक्षणाचे वाटप हे निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणातील अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने करण्यात येईल. अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणातील एकूण लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने **परिशिष्ट - ६(अ) व ६(ब)** नुसार तक्ता तयार करावा.

त्यानंतर यापूर्वीच्या निवडणुकांमध्ये (सन २००२, २००७, २०१२ व २०१७) अनुसूचित जातीकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गण वगळण्यात यावेत. असे करताना परिच्छेद ५ व ६ मधील सूचना विचारात घ्याव्यात. त्यानंतर अनुसूचित जातीसाठी अनुज्ञेय असलेल्या जागा, उर्वरित निवडणूक विभाग /निर्वाचक गणापैकी सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणापासून सुरुवात करुन नेमून देण्यात याव्यात. असे करताना सर्व निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणामध्ये यापूर्वीच्या (सन २००२, २००७, २०१२ व २०१७) निवडणुकीमध्ये आरक्षण देऊन झाले असल्यास पुन्हा उतरत्याक्रमाने असलेल्या पहिल्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणापासून सुरुवात करावी.

८.२ अनुसूचित जमातीच्या (अ.ज.) आरक्षणाचे तत्व:

अनुसूचित जमातीच्या जागांच्या आरक्षणाचे वाटप हे निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणातील अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने करण्यात येईल. अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणातील एकूण लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने **परिशिष्ट - ७(अ) व ७(ब)** नुसार तक्ता तयार करावा.

त्यानंतर यापूर्वीच्या निवडणुकांमध्ये (सन २००२, २००७, २०१२ व २०१७) अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गण वगळण्यात यावेत. असे करताना परिच्छेद ५ व ६ मधील सूचना विचारात घ्याव्यात. त्यानंतर अनुसूचित जमातीसाठी अनुज्ञेय असलेल्या जागा, उर्वरित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणापैकी सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणापासून सुरुवात करुन नेमून देण्यात याव्यात. असे करताना सर्व निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणामध्ये यापूर्वीच्या (सन २००२, २००७, २०१२ व २०१७) निवडणुकीमध्ये आरक्षण देऊन झाले असल्यास पुन्हा उतरत्याक्रमाने असलेल्या पहिल्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणापासून सुरुवात करावी.

९. **एकाच प्रभागात अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीची जागा येत असल्यास :-**

जर एकच निवडणूक विभाग किंवा निर्वाचक गण अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती या दोन्हीसाठी आरक्षित होत असेल तर अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीपैकी ज्याची लोकसंख्या अधिक असेल त्याच्याकरिता तो निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण आरक्षित होईल मात्र जर त्यांची लोकसंख्या समान असेल तर तो अनुसूचित जाती किंवा अनुसूचित जमातीसाठी आरक्षित होईल किंवा कसे हे सोडतीद्वारे निश्चित करावे.

१०. **नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गाचे (ना.मा.प्र) आरक्षण :-**

मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि.१५/१२/२०२१ व त्यानंतर दि.०४/०५/२०२२ रोजी दिलेल्या निर्णयास अनुसरुन आगामी सार्वत्रिक / पोटनिवडणुकांमध्ये सद्यस्थितीत नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता तुर्तास कोणत्याही जागा देय होणार नाहीत. तथापि, यासंदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या अंतिम आदेशानुसार योग्य त्या सूचना स्वतंत्रपणे दिल्या जातील.

११. महिलांचे आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे :

एकूण जागांच्या ५०% जागा महिलांकरीता आरक्षित ठेवणे आवश्यक असून महिलांच्या आरक्षणाचे वाटप प्राधान्याने/सोडतीने करण्यात येईल. तसेच महिलांच्या जागांचे आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरवताना, निवडणूक विभागात/ निर्वाचक गणात त्याच प्रवर्गातील महिलांचे आरक्षण शक्यतोवर पुन्हा देता येणार नाही.

११.१ अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे-

अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या जागा निश्चित करण्यासाठी अनुसूचित जातीकरिता आरक्षित झालेल्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणांमधून प्राधान्याने/सोडतीने आरक्षित करण्यात याव्यात. मात्र सोडत काढताना मागील निवडणुकांमध्ये (सन २००२, २००७, २०१२ व २०१७) अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण त्यावेळी वगळण्यात यावेत.

११.२ अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे-

अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या जागा निश्चित करण्यासाठी अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित झालेल्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणांमधून प्राधान्याने/सोडतीने आरक्षित करण्यात याव्यात. मात्र सोडत काढताना मागील निवडणुकांमध्ये (सन २००२, २००७, २०१२ व २०१७) अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण त्यावेळी वगळण्यात यावेत.

११.३ सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे-

सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित असलेल्या जागा निश्चित करण्यासाठी एकूण निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणांमधून अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण वगळल्यानंतर शिल्लक राहिलेल्या निवडणूक विभाग / निर्वाचक

गणातून सर्वसाधारण महिला प्राधान्याने/सोडतीने आरक्षित करण्यात याव्यात. मात्र सोडत काढताना मागील निवडणुकांमध्ये (सन २००२, २००७, २०१२ व २०१७) सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण त्यावेळी वगळण्यात यावेत.

१२. महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व सर्वसाधारण) आरक्षणाची सोडत काढणे:

१२.१ विभागीय आयुक्त यांनी प्रारुप प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावास मान्यता दिल्यानंतर जिल्हाधिकारी यांनी राज्य निवडणूक आयोगाने नेमून दिलेल्या दिनांकास सभा आयोजित करून नागरिकांच्या समोर सोडत पध्दतीने महिला (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व सर्वसाधारण) राखीव जागांचे आरक्षण निश्चित करावे.

१२.२ जिल्हा परिषदांच्या बाबतीत जिल्हा स्तरावर ही सोडत जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली तसेच पंचायत समित्यांच्या बाबतीत तालुक्याच्या मुख्यालयी, संबंधित तहसिलदारांकडून सोडत काढण्यात यावी.

१२.३ तालुका मुख्यालयात काढण्यात येणाऱ्या सोडतीवर देखरेख ठेवण्यासाठी जिल्हाधिकारी यांनी प्रत्येक पंचायत समितीकरिता एक उपजिल्हाधिकारी यांची नेमणूक करावी.

१२.४ सोडतीसंबंधीच्या सूचनेस जिल्हा व तालुका स्तरावर नेमून दिलेल्या दिनांकास सोडतीचे स्थळ, वेळ व दिनांक यास मोठया प्रमाणात प्रसिध्दी द्यावी. (उदा. जिल्हाधिकारी, तहसिलदार, जिल्हा परिषद व पंचायत समिती कार्यालयातील सूचना फलक, जिल्हा कार्यालय/ जिल्हा परिषदेचे संकेतस्थळ, जिल्हयातील जास्त वाचकवर्ग असेलेल्या वर्तमानपत्र, केबल टि.व्ही. व इतर माध्यमे, इत्यादी) आरक्षणाची सोडत व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दी याकरिता वर्तमानपत्रात द्यावयाच्या सूचनेचा नमुना **परिशिष्ट-१६** मध्ये देण्यात आला आहे.

१२.५ निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणांच्या हद्दी दर्शविणाऱ्या नकाशांमध्ये विभाग व गण यांचे क्रमांक व त्यांच्या चतु:सीमा स्पष्ट कराव्यात. हा नकाशा सोडतीसाठी येणाऱ्या नागरिकांना सहज दिसेल अशा ठिकाणी लावावा.

१२.६ आरक्षण सोडतीसाठी पारदर्शक ड्रम / काचेचा बॉक्स वापरावा व त्यामध्ये टाकावयाच्या चिठ्ठयांचा आकार १५ x १५ से.मी. पेक्षा जास्त् नसावा. त्यावर लावण्यात येणारे रबर बॅण्ड एकाच रंगाचे असावेत.

१२.७ सोडतीचे योग्य प्रकारे इतिवृत्त लिहिण्यात यावे. इतिवृत्ताचा नमूना **परिशिष्ट-१७(अ) व १७(ब)** मध्ये देण्यात आला असून त्यासोबतचे विवरणपत्रात सोडतीनुसार आरक्षित झालेल्या जागांचा नमूद करावा.

१३. प्रारूप प्रभाग रचनेची व आरक्षणांची व्यापक प्रसिद्धी:

१३.१ निवडणूक विभाग व निर्वाचक गण रचनेचे प्रारूप व निश्चित करण्यात आलेले जागांचे आरक्षण याची **परिशिष्ट-१८(अ) व १८(ब)** मधील प्रारूप **अधिसूचना व अनुसूची** तयार करून ती शासन राजपत्रात राज्य निवडणूक आयोगाने नेमून दिलेल्या दिनांकास प्रसिध्द करण्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांची असेल.

१३.२ प्रसिध्द करण्यात आलेल्या निवडणूक विभाग व निर्वाचक गण रचनेच्या नकाशांवर व विहित नमुन्यांवर संबंधीत जिल्हाधिकारी आणि तहसिलदार यांच्या स्वाक्षरी असणे अनिवार्य आहे.

१३.३ सोडतीचा निकाल वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्यात यावा.

१४. हरकती व सूचना:

१४.१ आरक्षण सोडतीअंती उपस्थित नागरिकांना निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण रचना व आरक्षणावर हरकती व सूचना सादर करण्याच्या कालावधीची माहिती देण्यात येईल.

१४.२ हरकती व सूचना सादर करण्याच्या कालावधीत नागरिकांकडून हरकती व सूचना स्विकारण्याची व्यवस्था जिल्हाधिकारी /संबंधित तहसिलदार यांचे कार्यालयात करण्यात येईल.

१४.३ निवडणूक विभाग व निर्वाचक गण रचनेची प्रारुप अधिसूचना व त्यावर हरकती व सूचना स्विकारण्याचा कालावधी व स्विकारण्यास सक्षम असलेले प्राधिकारी यांचा तपशील यास **परिशिष्ट-१९** मधील नमून्यात व्यापक प्रसिध्दी द्यावी. (उदा.जसे- संबंधित जिल्हाधिकारी/ तहसिलदार/ जिल्हा परिषद/ पंचायत समिती कार्यालयातील सूचना फलक / संकेतस्थळ, स्थानिक वृत्तपत्रे इत्यादी)

१४.४ हरकत किंवा सूचना दाखल केल्याची संबंधीतांना पोचपावती देण्यात येईल, ज्यामध्ये त्यांनी हरकत सादर करतानाचा दिनांक व वेळ नमूद केला जाईल.

१४.५ आलेल्या हरकती व सूचनांची नोंद स्वतंत्र नोंदवहीत ठेवणे आवश्यक आहे. (**परिशिष्ट-२०**)

१४.६ जिल्हा परिषद व पंचायत समिती प्रारुप प्रभाग रचनेवर विहित मुदतीत प्राप्त झालेल्या सर्व हरकती व सूचना जिल्हास्तरावर जिल्हाधिकारी यांनी संकलित करुन त्यांचा गोषवारा **परिशिष्ट-२०** नुसार तयार करुन तो विभागीय आयुक्त यांना सादर करावा.

१४.७ प्रारुप प्रभाग रचनेवर प्राप्त होणाऱ्या सर्व हरकती व सूचनांची योग्यरितीने दखल घेण्यात येईल याची उपाययोजना जिल्हाधिकारी/ संबंधित तहसिलदार यांनी करावी. (उदा. प्राप्त होणाऱ्या हरकती व सूचनांची नोंदवही ठेवणे, हरकती कोणामार्फत स्विकारण्यात येतील याची निश्चिती, प्रत्येक हरकती व सूचनांना क्रमांक देणे, हरकतीचे स्वरुप नमूद करणे, इत्यादी)

१५. प्रारुप प्रभाग रचनेवर प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचनांवर सुनावणी देणे-

१५.१ प्रारुप प्रभाग रचनेवर प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचनांवर निश्चित केलेल्या

स्थळी व नेमून दिलेल्या दिनांकास / कालावधीमध्ये विभागीय आयुक्त यांनी स्वत: सविस्तर सुनावणी दयावी.

१५.२ या सुनावणीकरिता हरकतदारांना सुनावणीची लेखी नोटीस देणे, उपस्थितांची स्वाक्षरी घेणे, सुनावणीचे विवरणपत्र ठेवणे, सुनावणीच्या ठिकाणी व्हिडीओ चित्रीकरणाची व्यवस्था करणे, इत्यादी) जिल्हाधिकारी/ संबंधित तहसिलदार यांनी करावी.

१५.३ विभागीय आयुक्त यांनी प्रत्येक हरकती व सूचनांवर सुनावणी देताना जास्तीत जास्त पारदर्शकता राखली जाईल याची काळजी घ्यावी. विभागीय आयुक्त यांनी हरकती व सूचनांवर दिलेल्या सुनावणीचा गोषवारा **परिशिष्ट-२१** मध्ये नमूद करावा. निकाली काढण्यात येणाऱ्या हरकतीबाबत, सबंधितांना कायदयातील तरतुदी, भौगोलिक रचना, बदलांची आवश्यकता/अनावश्यकता यांच्या आधारे योग्य तो खुलासा करावा, जेणेकरुन न्यायप्रविष्ठ प्रकरणे कमी होतील. मात्र हरकतदारांना लेखी उत्तर देण्याची आवश्यकता नाही.

१६. अंतिम प्रभाग रचना:

१६.१ प्रारूप प्रभाग रचनेवर प्राप्त हरकतींवरील सुनावणीनंतर विभागीय आयुक्त यांनी अंतिम निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची रचना व आरक्षण अंतिम करावे.

१६.२ विभागीय आयुक्त यांनी निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाची रचना व आरक्षण अंतिम केल्यानंतर जिल्हाधिकारी यांनी **परिशिष्ट-२२ (अ) व २२ (ब)** नुसार निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण आरक्षणासह अंतिम अधिसूचना शासन राजपत्रात प्रसिध्द करावी व त्यास व्यापक प्रसिध्दी द्यावी. (उदा. जसे- संबंधित जिल्हाधिकारी/ तहसिलदार/ जिल्हा परिषद/ पंचायत समिती कार्यालयातील सूचना फलक / वेब साईट, स्थानिक वृत्तपत्रे, राज्य निवडणूक आयोगाची वेबसाईट, इत्यादी)

१६.३ निवडणूक विभाग /निर्वाचक गणाची अंतिम प्रभाग रचनेनुसार सॉफ्ट नकाशे (kml/kmz files), नकाशांची इमेजेस, सोबत जोडलेल्या विहित परिशिष्टातील माहिती, सोडतीचे इतिवृत्त, हरकतीचा गोषवारा व त्यावरील विभागीय आयुक्त यांचे सुनावणीअंती आदेश इ.बाबतचा माहिती ईमेलद्वारे अगर उपलब्ध करुन दिलेल्या पध्दतीने राज्य निवडणूक आयोगास सादर करावेत. तसेच अंतिम निवडणूक विभाग व निर्वाचक गण रचना (आरक्षणासह) राजपत्रात प्रसिध्द झालेल्या अधिसूचनेच्या दोन प्रती राज्य निवडणूक आयोगास पाठविण्यात याव्यात.

१६.४ निवडणूक विभाग व निर्वाचक गण रचनेकरिता विहित परिशिष्टांवर जिल्हाधिकारी यांची स्वाक्षरी असेल. मात्र निवडणूक विभाग व निर्वाचक गणाचे अंतिम प्रसिध्द करण्यात येणाऱे नकाशे व प्रपत्रांवर संबंधित विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांची स्वाक्षरी आवश्यक असेल.

१६.५ यानंतर अंतिम प्रभाग रचनेवर कोणतीही हरकत अगर सुनावणी नियमानुसार अभिप्रेत नाही.

१७. गोपनीयता:

स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या प्रभाग रचनेचे कामकाज गोपनीयरित्या हाताळण्यात यावे. प्रभाग रचनेची माहिती ही सर्वसामान्य नागरिकांना सोडतीच्या वेळी पहिल्यांदा समजते. तत्पूर्वी राजकीय व्यक्ती, प्रसिध्दी माध्यमे अथवा अन्य व्यक्तींना याबाबतची माहिती देता येणार नाही. तसेच प्रभाग रचनेच्या कामाशी संबंधित अधिकारी अगर कर्मचारी यांच्यावर त्यासाठी कोणालाही दबाव टाकता येणार नाही. कोणत्याही अधिकाऱ्याने / कर्मचाऱ्याने प्रभाग रचनेची गोपनियता भंग केल्यास त्यांच्या विरुध्द शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्यात येईल.

१८. **सर्वसाधारण**

१८.१ भारताच्या संविधानाने स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांचे अधिक्षण, संचालन व नियंत्रणाचे पूर्ण अधिकार राज्य निवडणूक आयोगाकडे निहित केले आहेत. त्यामुळे विभागीय आयुक्त आणि जिल्हाधिकारी यांना स्वतःहून निवडणूक कार्यक्रमात कोणताही बदल अगर स्थगिती देता येत नाही.

१८.२ राज्य निवडणूक आयोगाने प्रभाग रचना व आरक्षण या विषयावर यापूर्वी काढलेले आदेशात काहीही म्हटले असले तरी, यापूढे होणाऱ्या सर्व निवडणूकांमध्ये केवळ **"जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती सार्वत्रिक निवडणूक (सदस्य संख्या, प्रभाग रचना करणे व आरक्षण) आदेश, २०२२"** या आदेशामध्ये केलेल्या तरतूदी लागू राहतील.

(यु. पी. एस. मदान)
राज्य निवडणूक आयुक्त,
महाराष्ट्र

<u>सहपत्र</u> :- सोबतच्या अनुक्रमणिकेत दर्शविल्यानुसार परिशिष्ट १ ते २३

प्रति,

१. अपर मुख्य सचिव, ग्राम विकास विभाग, बांधकाम इमारत, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई
२. सर्व विभागीय आयुक्त
३. सर्व जिल्हाधिकारी (मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून)
४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषदा (सर्व)
५. मा. सर्वोच्च न्यायालय व मा. उच्च न्यायालयातील राज्य निवडणूक आयोगाचे वकील
६. आयोगातील सर्व कार्यासने
७. निवड नस्ती.

परिशिष्ट अनुक्रमणिका

जिल्हाधिकारी यांनी प्रारुप प्रभाग रचनेचा प्रस्ताव पुढील परिशिष्टानुसार तयार करणे.

i.	परिशिष्ट- १	-	जिल्हा परिषद व त्याअंतर्गत असलेल्या पंचायत समितीचा जनगणनेनुसार आकडेवारीचा गोषवारा
ii.	परिशिष्ट-२(अ)	-	जिल्हा परिषद सदस्य संख्या व आरक्षणाची परिगणना
iii.	परिशिष्ट-२(ब)	-	पंचायत समिती सदस्य संख्या व आरक्षणाची परिगणना
iv.	परिशिष्ट-३(अ)	-	जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाची लोकसंख्या, समाविष्ट ग्रामपंचायतीची संख्या व एकूण समाविष्ट गावांची संख्या
v.	परिशिष्ट-३(ब)	-	पंचायत समिती निर्वाचक गणाची लोकसंख्या, समाविष्ट ग्रामपंचायतीची संख्या व एकूण समाविष्ट गावांची संख्या
vi.	परिशिष्ट-४(अ)	-	जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाची जनगणनेनुसार लोकसंख्या दर्शविणारे विवरणपत्र
vii.	परिशिष्ट-४(ब)	-	पंचायत समिती निर्वाचक गणाची जनगणनेनुसार लोकसंख्या दर्शविणारे विवरणपत्र
viii.	परिशिष्ट-५(अ)	-	जिल्हा परिषद आरक्षित निवडणूक विभाग निश्चितीबाबतचा नमुना
ix.	परिशिष्ट-५(ब)	-	पंचायत समिती आरक्षित निर्वाचक गण निश्चितीबाबतचा नमुना
x.	परिशिष्ट-६(अ)	-	जिल्हा परिषद निवडणूक विभागातील अनुसूचित जातीचा उतरता क्रम
xi.	परिशिष्ट-६(ब)	-	पंचायत समिती निर्वाचक गणातील अनुसूचित जातीचा उतरता क्रम
xii.	परिशिष्ट-७(अ)	-	जिल्हा परिषद निवडणूक विभागातील अनुसूचित जमातीचा उतरता क्रम
xiii.	परिशिष्ट-७(ब)	-	पंचायत समिती निर्वाचक गणातील अनुसूचित जमातीचा उतरता क्रम
xiv.	परिशिष्ट-८	-	प्रगणक गटाचे विभाजन करताना द्यावयाचे प्रमाणपत्र.
xv.	परिशिष्ट-९	-	सन २००२ चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र.
xvi.	परिशिष्ट-१०	-	सन २००७ चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र
xvii.	परिशिष्ट-११	-	सन २०१२ चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र
xviii.	परिशिष्ट-१२	-	सन २०१७ चे आरक्षण निश्चित करण्याबाबतचे विवरणपत्र
xix.	परिशिष्ट-१३(अ)	-	जिल्हा परिषद सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र
xx.	परिशिष्ट-१३(ब)	-	पंचायत समिती सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र
xxi.	परिशिष्ट-१४	-	समितीने प्रारुप प्रभाग रचनेबाबत द्यावयाचे प्रमाणपत्र.
xxii.	परिशिष्ट-१५	-	गुगल अर्थ/MRSAC च्या नकाशांवर प्रभागरचनेची मांडणी करण्याची कार्यपध्दती
xxiii.	परिशिष्ट-१६	-	सोडतीसंबंधी जाहिर सूचना
xxiv.	परिशिष्ट-१७ (अ)	-	जिल्हा परिषद आरक्षण सोडतीच्या इतिवृत्ताचा नमूना
xxv.	परिशिष्ट-१७ (ब)	-	पंचायत समिती आरक्षण सोडतीच्या इतिवृत्ताचा नमूना
xxvi.	परिशिष्ट-१८(अ)	-	जिल्हा परिषद-प्रारुप प्रभाग रचनेकरिता नमुना
xxvii.	परिशिष्ट-१८(ब)	-	पंचायत समिती-प्रारुप प्रभाग रचनेकरिता नमुना
xxviii.	परिशिष्ट-१९	-	प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दी -जाहिर सूचनेचा नमूना
xxix.	परिशिष्ट-२०	-	हरकती व सूचनांचा गोषवारा
xxx.	परिशिष्ट-२१	-	हरकती व सूचनांवर दिलेल्या सुनावणीचा गोषवारा
xxxi.	परिशिष्ट-२२(अ)	-	जिल्हा परिषद-अंतिम प्रभाग रचनेकरिता नमुना
xxxii.	परिशिष्ट- २२(ब)	-	पंचायत समिती-अंतिम प्रभाग रचनेकरिता नमुना
xxxiii.	परिशिष्ट-२३	-	आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याकरिता प्राधान्यक्रम तक्ता

परिशिष्ट-१

----------- जिल्हा परिषद व त्याअंतर्गत असलेल्या पंचायत समित्या

-----------------जनगणनेनुसार आकडेवारीचा गोषवारा

अ.क्र.	जिल्हा	तालुका/पंचायत समितीचे नाव	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार			संपूर्णत: अनुसूचित क्षेत्र म्हणून घोषित झाले आहे किंवा कसे ? (होय/नाही)
			एकूण लोकसंख्या	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	
१.						
अ.क्र.	जिल्हा	तालुका/पंचायत समितीचे नाव	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार			संपूर्णत: अनुसूचित क्षेत्र म्हणून घोषित झाले आहे किंवा कसे ? (होय/नाही)
			एकूण लोकसंख्या	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	
१						
२						
	एकूण					

प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की, उपरोक्त विवरणपत्रात नमूद केलेली -------- जिल्हयाची जनगणना २०११ नुसार ग्रामीण क्षेत्राची तालुकानिहाय एकूण लोकसंख्या, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची आकडेवारी तपासून बरोबर असल्याची खात्री केली आहे. उपरोक्त लोकसंख्येची परिगणना करताना जिल्हा परिषद व त्याअंतर्गत असलेल्या पंचायत समित्यांच्या क्षेत्रातील कोणताही भाग (ग्रामपंचायत / वाडया / वस्त्या / तांडे इ.) वगळण्यात आलेला नाही. तसेच त्यामध्ये महानगरपालिका, नगर परिषदा, नगर पंचायती, छावणी क्षेत्र, कटक क्षेत्र इत्यादी नागरी भागातील लोकसंख्येचा समावेश करण्यात आलेला नाही. सन ------- च्या जनगणनेनंतर ग्रामीण क्षेत्रामध्ये झालेले बदल सदर माहिती पाठविताना विचारात घेण्यात आले आहेत.

दिनांक जिल्हाधिकारी

परिशिष्ट-२(अ)

जिल्हा परिषद सार्वत्रिक निवडणूक------

------- जिल्हा परिषद ----------- सदस्य संख्या व आरक्षणाबाबत विवरणपत्र

(१)	जिल्हा परिषदेची एकूण लोकसंख्या (लगतच्या जनगणनेनुसार)	
(२)	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या (लगतच्या जनगणनेनुसार)	
(३)	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या (लगतच्या जनगणनेनुसार)	
(४)	जिल्हा परिषदेस एकूण देय सदस्य संख्या	
(५)	जिल्हा परिषदेतील एकूण निवडणूक विभागांची संख्या	
(६)	अनुसूचित जातीसाठी आरक्षित सदस्य संख्या (स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन) (सूत्र= $\frac{\text{अनुसूचित जातीची लोकसंख्या}}{\text{एकूण ग्रामीण लोकसंख्या}} \times$ एकूण जागा) (निम्म्यापेक्षा कमी अपूर्णांक वगळण्यात यावा तर जास्त असल्यास पुढील संख्येने पूर्णांकित करण्यात यावा.)	
(७)	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या (लगतच्या जनगणनेनुसार)	
(८)	अनुसूचित जमातीसाठी आरक्षित सदस्य संख्या (स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन) (सूत्र= $\frac{\text{अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या}}{\text{एकूण ग्रामीण लोकसंख्या}} \times$ एकूण जागा) (निम्म्यापेक्षा कमी अपूर्णांक वगळण्यात यावा तर जास्त असल्यास पुढील संख्येने पूर्णांकित करण्यात यावा.)	
(९)	स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन सूत्र= $\frac{\text{एकूण सदस्य संख्या}}{२}$ (निम्म्यापेक्षा कमी अपूर्णांक वगळण्यात यावा तर जास्त असल्यास पुढील संख्येने पूर्णांकित करण्यात यावा.)	
(९-अ)	स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागाची विभागणी १. अनुसूचित जातीसाठी सूत्र= $\frac{\text{अनुसूचित जातींची आरक्षित सदस्य संख्या}}{२}$ २. अनुसूचित जमातीसाठी सूत्र= $\frac{\text{अनुसूचित जमातींची आरक्षित सदस्य संख्या}}{२}$ ३. सर्वसाधारण स्त्रियांसाठी उपलब्ध होणाऱ्या उर्वरित जागा	

	(सूत्र= अ.क्र.(९) - [अ.क्र.(९-अ) १. +(९-अ) २.] (निम्म्यापेक्षा कमी अपूर्णांक वगळण्यात यावा तर जास्त असल्यास पुढील संख्येने पूर्णांकित करण्यात यावा.)	
(१०)	अनारक्षित सदस्य संख्या (सूत्र= अ.क्र.४ - [अ.क्र.(६) +(८)-(९-अ) ३.]	

सही/-
जिल्हाधिकारी

परिशिष्ट-२(ब)

पंचायत समिती सार्वत्रिक निवडणूक------

------- जिल्ह्यातील ----------- पंचायत समितीची सदस्य संख्या व आरक्षणाबाबत

विवरणपत्र

(१)	पंचायत समितीची एकूण लोकसंख्या (लगतच्या जनगणनेनुसार)	
(२)	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या (लगतच्या जनगणनेनुसार)	
(३)	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या (लगतच्या जनगणनेनुसार)	
(४)	पंचायत समितीस एकूण देय सदस्य संख्या	
(५)	पंचायत समितीमधील एकूण निर्वाचक गणांची संख्या	
(६)	अनुसूचित जातीसाठी आरक्षित सदस्य संख्या (स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन) (सूत्र= $\frac{\text{अनुसूचित जातीची लोकसंख्या}}{\text{एकूण ग्रामीण लोकसंख्या}} \times$ एकूण जागा) (निम्म्यापेक्षा कमी अपूर्णांक वगळण्यात यावा तर जास्त असल्यास पुढील संख्येने पूर्णांकित करण्यात यावा.)	
(७)	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या (लगतच्या जनगणनेनुसार)	
(८)	अनुसूचित जमातीसाठी आरक्षित सदस्य संख्या (स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन) (सूत्र= $\frac{\text{अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या}}{\text{एकूण ग्रामीण लोकसंख्या}} \times$ एकूण जागा) (निम्म्यापेक्षा कमी अपूर्णांक वगळण्यात यावा तर जास्त असल्यास पुढील संख्येने पूर्णांकित करण्यात यावा.)	
(९)	स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन सूत्र= $\frac{\text{एकूण सदस्य संख्या}}{२}$ (निम्म्यापेक्षा कमी अपूर्णांक वगळण्यात यावा तर जास्त असल्यास पुढील संख्येने पूर्णांकित करण्यात यावा.)	
(९-अ)	स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागाची विभागणी १. अनुसूचित जातीसाठी सूत्र= $\frac{\text{अनुसूचित जातींची आरक्षित सदस्य संख्या}}{२}$	

	२. अनुसूचित जमातीसाठी सूत्र= $\frac{\text{अनुसूचित जमातींची आरक्षित सदस्य संख्या}}{२}$ ३. सर्वसाधारण स्त्रियांसाठी उपलब्ध होणाऱ्या उर्वरित जागा (सूत्र= अ.क्र.(९) - [अ.क्र.(९-अ) १. +(९-अ) २.] (निम्म्यापेक्षा कमी अपूर्णांक वगळण्यात यावा तर जास्त असल्यास पुढील संख्येने पूर्णांकित करण्यात यावा.)	
(१०)	अनारक्षित सदस्य संख्या (सूत्र= अ.क्र.४ - [अ.क्र.(६) +(८)-(९-अ) ३.]	

सही/-
जिल्हाधिकारी

परिशिष्ट-३(अ)

प्रारूप जिल्हा परिषद निवडणूक विभाग

-------- जिल्हा परिषदेच्या प्रारूप निवडणूक विभागातील लोकसंख्या,

ग्रामपंचायतींची संख्या व गांवांची संख्या इत्यादी दर्शविणारा गोषवारा

अ.क्र.	तालुका	जिल्हा परिषद निवडणूक विभाग क्रमांक	जिल्हा परिषद निवडणूक विभाग			२०११ च्या जनगणनेनुसार		
			निवडणूक विभागाचे नाव	एकूण ग्रामपंचायतींची संख्या	एकूण समाविष्ट गांवे	एकूण लोकसंख्या	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या
१								
२								
३								
४								
	इत्यादी							
	एकूण							

परिशिष्ट-३(ब)

प्रारूप पंचायत समिती निर्वाचक गण

-------- पंचायत समितीच्या प्रारूप निर्वाचक गणातील लोकसंख्या,

ग्रामपंचायतींची संख्या व गांवांची संख्या इत्यादी दर्शविणारा गोषवारा

अ.क्र.	तालुका	पंचायत समिती निर्वाचक गण क्रमांक	पंचायत समिती निर्वाचक गण			२०११ च्या जनगणनेनुसार		
			निर्वाचक गणाचे नाव	एकूण ग्रामपंचायतींची संख्या	एकूण समाविष्ट गांवे	एकूण लोकसंख्या	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या
१								
२								
३								
४								
	इत्यादी							
	एकूण							

परिशिष्ट -४(अ)

प्रारुप जिल्हा परिषद निवडणूक विभाग रचना

------- जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाची २०११ जनगणनेनुसार

लोकसंख्या दर्शविणारे विवरणपत्र

अ.क्र	तालुका	विभाग जिल्हा परिषद निवडणूक विभाग क्रमांक	जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाचे नाव	समाविष्ट असणाऱ्या ग्रामपंचाय तीचे नांव	एकूण समाविष्ट असणारी गावे/वस्त्या / तांडे इत्यादी	२०११ च्या जनगणनेनुसार		
						एकूण लोकसंख्या	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या
१								
२								
३								
४								
	एकूण							

परिशिष्ट -४(ब)

प्रारुप पंचायत समिती निर्वाचक गण रचना

------- पंचायत समिती निर्वाचक गणाची २०११ जनगणनेनुसार

लोकसंख्या दर्शविणारे विवरणपत्र

अ.क्र	तालुका	पंचायत समिती निर्वाचक गण क्रमांक	पंचायत समिती निर्वाचक गणाचे नाव	समाविष्ट असणाऱ्या ग्रामपंचाय तीचे नांव	एकूण समाविष्ट असणारी गावे/वस्त्या/ तांडे इत्यादी	* २०११ च्या जनगणनेनुसार		
						एकूण लोकसंख्या	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या
१								
२								
३								
४								
	एकूण							

परिशिष्ट-५(अ)

(जिल्हा परिषदेकरिता)

जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाचा प्रस्ताव तयार करण्याकरिता आणि आरक्षित निवडणूक विभाग निश्चितीकरिता विहित नमुना

जिल्हा परिषदेचे नाव:-

अ.क्र.	तालुका	जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाचा क्रमांक व नाव	अ.जा.अ.ज(स्त्री), अ.जा.अ.ज(स्त्री),सर्वसाधारण स्त्रिया यांच्यापैकी ज्या प्रवर्गाकरिता राखीव होईल त्या आरक्षणाचा प्रवर्ग नमूद करावा

परिशिष्ट-६(अ)

(जिल्हा परिषदेकरिता)

अनुसूचित जातीची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निवडणूक विभागांपासून उतरत्या क्रमाने सर्व निवडणूक विभागांची माहिती

जिल्हा परिषदेचे नाव :-(आरक्षण कुठल्या प्रवर्गाचे आहे ते नमूद करावे.)

अ.क्र.	तालुका	जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाचा क्रमांक व नाव	अनुसूचित जातीची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निवडणूक विभागांपासून सुरूवात करुन उतरत्या क्रमाने	अनुसूचित जाती व अनुसूचित जाती (स्त्री) करिता आरक्षित झाल्यास आरक्षण नमूद करावे

परिशिष्ट -७(अ)

(जिल्हा परिषदेकरिता)

अनुसूचित जमातीची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निवडणूक विभागांपासून उतरत्या क्रमाने सर्व निवडणूक विभागाची माहिती

जिल्हा परिषदेचे नाव:- (आरक्षण कुठल्या प्रवर्गाचे आहे ते नमूद करावे.)

अ.क्र.	तालुका	जिल्हा परिषद निवडणूक विभागाचा क्रमांक व नाव	अनुसूचित जमातीची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निवडणूक विभागापासून सुरूवात करुन उतरत्या क्रमाने	अनुसुचित जमाती व अनुसूचित जमाती (स्त्री) करिता आरक्षित झाल्यास आरक्षण नमूद करावे.

परिशिष्ट -५ (ब)

(पंचायत समित्याकरिता)

पंचायत समिती निर्वाचक गणाचा प्रस्ताव तयार करण्याकरिता आणि

आरक्षित निर्वाचक गण निश्चितीकरिता विहित नमुने

पंचायत समितीचे नाव:- जिल्हा-

अ.क्र.	पंचायत समिती निर्वाचक गणाचा क्रमांक व नाव	अ.जा.अ.ज (स्त्री), अ.जा.अ.ज (स्त्री), सर्वसाधारण स्त्री यांच्यापैकी ज्या प्रवर्गाकरिता राखीव होईल त्या आरक्षणाचा प्रवर्ग नमूद करावा

परिशिष्ट-६ (ब)

(पंचायत समिती करिता प्रत्येक समितीनिहाय स्वतंत्र)

अनुसूचित जातीची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निर्वाचक गणांपासून उतरत्या क्रमाने पंचायत समितीमधील सर्व निर्वाचक गणांची माहिती

पंचायत समितीचे नाव :- (आरक्षण कुठल्या प्रवर्गाचे आहे ते नमूद करावे.)

अ.क्र.	पंचायत समिती निर्वाचक गणाचा क्रमांक व नाव	अनुसूचित जतीची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निर्वाचक गणापासून सुरूवात करुन उतरत्या क्रमाने	अनुसूचित जाती व अनुसूचित जाती(स्त्री) करिता आरक्षित झाल्यास आरक्षण नमूद करावे

परिशिष्ट-७ (ब)

(पंचायत समितीकरिता प्रत्येक समितीनिहाय स्वतंत्र)

अनुसूचित जामातीची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निर्वाचक गणांपासून उतरत्या क्रमाने सर्व निर्वाचक गणांची माहिती

पंचायत समितीचे नांव:- (आरक्षण कुठल्या प्रवर्गाचे आहे ते नमूद करावे.)

अ.क्र.	पंचायत समिती निर्वाचक गणांचा क्रमांक व नांव	अनुसूचित जमातीची सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या निर्वाचक गणांपासून सुरूवात करून उतरत्या क्रमाने	अनुसूचित जमाती व अनुसूचित जमाती (स्त्री) करिता आरक्षित झाल्यास आरक्षण नमूद करावे

परिशिष्ट – ८

(प्रगणक गटाचे विभाजन करताना द्यावयाचे प्रमाणपत्र)

जनगणना प्रभाग क्रमांक – – – – – – – – – – – पैकी प्रगणक गट क्रमांक – – – – – – –
फोडणे आवश्यक ठरेल त्याची चौकशी करुन लोकसंख्या निश्चित केली त्याचा तपशिल

सर्वेक्षण केल्याची तारीख :------------------

अ.क्र.	जनगणना घर क्रमांक	कुटुंब प्रमुखाचे नाव	सन २०११ ची लोकसंख्या	अनुसूचित जाती (असल्यास लोकसंख्या)	अनुसूचित जमाती (असल्यास लोकसंख्या)
१	२	३	४	५	६
	एकूण				

	एकूण	अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती
१. प्रगणक गटाची लोकसंख्या			
२. फोडलेल्या प्रगणक गटाचे सर्वेक्षण प्रमाणे निश्चित केलेली लोकसंख्या (वजा)			

– –

३. लगतच्या निवडणूक प्रभागांसाठी विचारात घ्यावयाची उर्वरित लोकसंख्या (वरील १ - २) –

तहसिलदार-------- जिल्हाधिकारी ----

परिशिष्ट - ९

<table>
<tr><td colspan="6">---------- जिल्हा परिषद / पंचायत समिती
सन २०२२ च्या निवडणुकीतील पुर्नरचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण क्रमांक व नाव–</td></tr>
<tr><td rowspan="2">अ.क्र.</td><td rowspan="2">समाविष्ट करण्यात आलेल्या गावांची नावे</td><td rowspan="2">सन २०११ च्या जनगणनेनुसार गावांची लोकसंख्या</td><td colspan="2">सन २००२ मध्ये गावांवर असलेले आरक्षण</td><td rowspan="2">अभिप्राय</td></tr>
<tr><td>आरक्षित प्रवर्ग</td><td>महिला असल्यास</td></tr>
<tr><td>१</td><td>२</td><td>३</td><td>४</td><td>५</td><td>६</td></tr>
<tr><td>१</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>२</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>३</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>४</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>५</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>६</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>७</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>८</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>९</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>१०</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>एकूण</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>५०% लोकसंख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6"></td></tr>
<tr><td>१</td><td colspan="4">सन २००२ च्या निवडणुकीत सदर निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणात असलेले आरक्षण</td><td></td></tr>
<tr><td>२</td><td colspan="4">सन २००२ च्या निवडणुकीमध्ये निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात एकाच प्रकारचे आरक्षण असलेला प्रवर्ग</td><td></td></tr>
<tr><td>२अ</td><td colspan="4">सन २००२ च्या निवडणुकीमध्ये निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात जास्तीत जास्त एकाच प्रवर्गाचे आरक्षण असलेल्या लोकसंख्येची बेरीज</td><td></td></tr>
<tr><td>२ब</td><td colspan="4">एकाच प्रकारचे आरक्षण असलेली लोकसंख्येची बेरीज पुनर्रचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या लोकसंख्येच्या ५०% पेक्षा जास्त असल्यास ग्राह्य धरावयाचे २००२ चे आरक्षण (कोणत्याही प्रवर्गास ५० % पेक्षा जास्त आरक्षण येत नसल्यास सदर निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण हा २००२ मध्ये आरक्षित नव्हता असे गृहीत धरण्यात यावे.)</td><td></td></tr>
<tr><td>३अ</td><td colspan="4">सन २००२ मध्ये महिलांचे आरक्षण असलेल्या गावांची एकूण लोकसंख्या</td><td></td></tr>
<tr><td>३ब</td><td colspan="4">३अ समोरील लोकसंख्या, पुनर्रचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ५० % पेक्षा जास्त असल्यास सन २००२ मध्ये महिलांचे आरक्षण होते असे ग्राह्य धरण्यात यावे.</td><td></td></tr>
</table>

*** सन २०२२ चे आरक्षण निश्चित करताना सन २००२ मध्ये संबंधित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण अनारक्षित असल्याचे ग्राह्य धरावे.**

परिशिष्ट - १०

---------- जिल्हा परिषद / पंचायत समिती सन २०२२ च्या निवडणुकीतील पुर्नरचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण क्रमांक व नाव–					
अ.क्र.	समाविष्ट करण्यात आलेल्या गावांची नावे	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार गावांची लोकसंख्या	सन २००७ मध्ये गावांवर असलेले आरक्षण		अभिप्राय
			आरक्षित प्रवर्ग	महिला असल्यास	
१	२	३	४	५	६
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					
९					
१०					
	एकूण				
	५०% लोकसंख्या				
१	सन २००७ च्या निवडणुकीत सदर निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणात असलेले आरक्षण				
२	सन २००७ च्या निवडणुकीमध्ये निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात एकाच प्रकारचे आरक्षण असलेला प्रवर्ग				
२अ	सन २००७ च्या निवडणुकीमध्ये निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात जास्तीत जास्त एकाच प्रवर्गाचे आरक्षण असलेल्या लोकसंख्येची बेरीज				
२ब	एकाच प्रकारचे आरक्षण असलेली लोकसंख्येची बेरीज पुनर्रचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या लोकसंख्येच्या ५०% पेक्षा जास्त असल्यास ग्राह्य धरावयाचे २००७ चे आरक्षण (कोणत्याही प्रवर्गास ५० % पेक्षा जास्त आरक्षण येत नसल्यास सदर निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण हा २००७ मध्ये आरक्षित नव्हता असे गृहीत धरण्यात यावे.)				
३अ	सन २००७ मध्ये महिलांचे आरक्षण असलेल्या गावांची एकूण लोकसंख्या				
३ब	३अ समोरील लोकसंख्या, पुनर्रचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ५० % पेक्षा जास्त असल्यास सन २००७ मध्ये महिलांचे आरक्षण होते असे ग्राह्य धरण्यात यावे.				

*** सन २०२२ चे आरक्षण निश्चित करताना सन २००७ मध्ये संबंधित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण अनारक्षित असल्याचे ग्राह्य धरावे.**

परिशिष्ट - ११

---------- जिल्हा परिषद / पंचायत समिती सन २०२२ च्या निवडणुकीतील पुर्नरचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण क्रमांक व नाव–					
अ.क्र.	समाविष्ट करण्यात आलेल्या गावांची नावे	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार गावांची लोकसंख्या	सन २०१२ मध्ये गावांवर असलेले आरक्षण		अभिप्राय
			आरक्षित प्रवर्ग	महिला असल्यास	
१	२	३	४	५	६
१					
२					
३					
४					
५					
६					
७					
८					
९					
१०					
	एकूण				
	५०% लोकसंख्या				

१	सन २०१२ च्या निवडणुकीत सदर निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणात असलेले आरक्षण	
२	सन २०१२ च्या निवडणुकीमध्ये निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात एकाच प्रकारचे आरक्षण असलेला प्रवर्ग	
२अ	सन २०१२ च्या निवडणुकीमध्ये निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात जास्तीत जास्त एकाच प्रवर्गाचे आरक्षण असलेल्या लोकसंख्येची बेरीज	
२ब	एकाच प्रकारचे आरक्षण असलेली लोकसंख्येची बेरीज पुनर्रचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या लोकसंख्येच्या ५०% पेक्षा जास्त असल्यास ग्राह्य धरावयाचे २०१२ चे आरक्षण (कोणत्याही प्रवर्गास ५० % पेक्षा जास्त आरक्षण येत नसल्यास सदर निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण हा २०१२ मध्ये आरक्षित नव्हता असे गृहीत धरण्यात यावे.)	
३अ	सन २०१२ मध्ये महिलांचे आरक्षण असलेल्या गावांची एकूण लोकसंख्या	
३ब	३अ समोरील लोकसंख्या, पुनर्रचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ५० % पेक्षा जास्त असल्यास सन २०१२ मध्ये महिलांचे आरक्षण होते असे ग्राह्य धरण्यात यावे.	

*** सन २०२२ चे आरक्षण निश्चित करताना सन २०१२ मध्ये संबंधित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण अनारक्षित असल्याचे ग्राह्य धरावे.**

परिशिष्ट - १२

<table>
<tr><td colspan="6">---------- जिल्हा परिषद / पंचायत समिती
सन २०२२ च्या निवडणुकीतील पुर्नरचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण क्रमांक व नाव–</td></tr>
<tr><td rowspan="2">अ.क्र.</td><td rowspan="2">समाविष्ट करण्यात आलेल्या गावांची नावे</td><td rowspan="2">सन २०११ च्या जनगणनेनुसार गावांची लोकसंख्या</td><td colspan="2">सन २०१७ मध्ये गावांवर असलेले आरक्षण</td><td rowspan="2">अभिप्राय</td></tr>
<tr><td>आरक्षित प्रवर्ग</td><td>महिला असल्यास</td></tr>
<tr><td>१</td><td>२</td><td>३</td><td>४</td><td>५</td><td>६</td></tr>
<tr><td>१</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>२</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>३</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>४</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>५</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>६</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>७</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>८</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>९</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>१०</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>एकूण</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>५०% लोकसंख्या</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6"></td></tr>
<tr><td>१</td><td colspan="4">सन २०१७ च्या निवडणुकीत सदर निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणात असलेले आरक्षण</td><td></td></tr>
<tr><td>२</td><td colspan="4">सन २०१७ च्या निवडणुकीमध्ये निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात एकाच प्रकारचे आरक्षण असलेला प्रवर्ग</td><td></td></tr>
<tr><td>२अ</td><td colspan="4">सन २०१७ च्या निवडणुकीमध्ये निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणात जास्तीत जास्त एकाच प्रवर्गाचे आरक्षण असलेल्या लोकसंख्येची बेरीज</td><td></td></tr>
<tr><td>२ब</td><td colspan="4">एकाच प्रकारचे आरक्षण असलेली लोकसंख्येची बेरीज पुनर्रचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या लोकसंख्येच्या ५०% पेक्षा जास्त असल्यास ग्राह्य धरावयाचे २०१७ चे आरक्षण (कोणत्याही प्रवर्गास ५० % पेक्षा जास्त आरक्षण येत नसल्यास सदर निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण हा २०१७ मध्ये आरक्षित नव्हता असे गृहीत धरण्यात यावे.)</td><td></td></tr>
<tr><td>३अ</td><td colspan="4">सन २०१७ मध्ये महिलांचे आरक्षण असलेल्या गावांची एकूण लोकसंख्या</td><td></td></tr>
<tr><td>३ब</td><td colspan="4">३अ समोरील लोकसंख्या, पुनर्रचित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ५० % पेक्षा जास्त असल्यास सन २०१७ मध्ये महिलांचे आरक्षण होते असे ग्राह्य धरण्यात यावे.</td><td></td></tr>
</table>

*** सन २०२२ चे आरक्षण निश्चित करताना सन २०१७ मध्ये संबंधित निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण अनारक्षित असल्याचे ग्राह्य धरावे.**

परिशिष्ट - १३(अ)

सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र												
------ जिल्हा परिषद सार्वत्रिक निवडणूक												
अ. क्र.	तालुका	निवडणूक विभागाचे नाव व क्रमांक	एकूण ग्राम-पंचायतीची संख्या	एकूण समाविष्ट गावे	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या			आरक्षण				
					एकूण	अनु. जाती	अनु. जमाती	२००२	२००७	२०१२	२०१७	२०२२
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३

परिशिष्ट – १३(ब)

सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र												
------ पंचायत समिती सार्वत्रिक निवडणूक												
अ. क्र.	तालुका/ पंचायत समितीचे नाव	निवडणूक विभागाचे नाव व क्रमांक	एकूण ग्राम-पंचायतीची संख्या	एकूण समाविष्ट गावे	सन २०११ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या			आरक्षण				
					एकूण	अनु. जाती	अनु. जमाती	२००२	२००७	२०१२	२०१७	२०२२
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३

परिशिष्ट १४

(समितीने प्रारुप प्रभाग रचना प्रस्ताव तपासणी झाल्यावर द्यावयाचे)

प्रमाणपत्र - प्रारुप प्रभाग रचना

जिल्हा परिषद/पंचायत समितीचे नाव - ....

प्रमाणित करण्यात येते की, ------------------जिल्हा परिषद /पंचायत समितीच्या सन -------- मध्ये होणाऱ्या सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी तयार करण्यात आलेली प्रारुप प्रभाग रचना खालील दक्षता घेऊन करण्यात आलेली आहे.

१) जनगणना कार्यालयाकडून प्राप्त सन २०११ च्या लोकसंख्येची आकडेवारी व प्रगणक गटांचे नकाशे वापरण्यात आलेले आहेत.

२) ज्या ठिकाणी जनगणना कार्यालयाकडून माहिती प्राप्त झालेली नाही (त्या आशयाचे संचालक, जनगणना कार्यालयाचे प्रमाणपत्र आवश्यक) तेथे २०११ ची लोकसंख्या सर्वेक्षण करुन निश्चित करण्यात आलेली आहे.

३) प्रत्येक निवडणूक विभाग व निर्वाचक गणात येणाऱ्या ग्रामपंचायती, नकाशानुसार त्याच निवडणूक विभाग व निर्वाचक गणामध्ये समाविष्ट आहेत.

४) गुगल अर्थ किंवा तत्सम संगणकीकृत नकाशांच्या आधारे प्रभाग रचना करण्यात आली आहे.

५) महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ तसेच त्याअंतर्गत नियम व राज्य निवडणूक आयोगाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले आदेश, निदेश व सूचना यांचे तंतोतंत पालन करण्यात आलेले आहे.

६) निवडणूक विभाग/निर्वाचक गणाच्या हद्दींचे वर्णन, व्याप्ती, लोकसंख्या व आरक्षण योग्य असल्याची खात्री करण्यात आली आहे.

७) प्रारुप प्रभाग रचना उपलब्ध माहितीच्या आधारावर नि:पक्षपातीपणे तयार करण्यात आली आहे.

ठिकाण ---------   स्वाक्षरी

परिशिष्ट-१५

गुगल अर्थ/MRSAC च्या नकाशांवर प्रभागरचनेची मांडणी करण्याची कार्यपध्दती

१. गुगल अर्थ डाऊनलोड करा.

२. फोल्डर तयार करा.

३. फोल्डरला स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव द्या

४. पाच सब फोल्डर तयार करा ज्यांना Placemark, Boundary, EB, Barrier आणि Ward अशी नावे द्या.

५. Placemark फोल्डर उघडून त्यामध्ये गुगल अर्थ नकाशावर असलेले जिल्हा परिषद/पंचायत समितीचे स्थान चिन्हांकीत करा.

६. चिन्हांकित करणेबाबत संपूर्ण माहिती घ्यावी. त्यासाठी सोबत जोडलेली विस्तृत माहिती (pdf) व्हीडीआ पहावा. (व्हिडीओ पाहण्यासाठी https://youtu.be/nfRxH3dRuGk या लिंकवर जावे.)

७. सर्वप्रथम "Path" tool च्या सहाय्याने Barrier फोल्डरमध्ये सर्व नैसर्गिक सीमांचे उदा. रस्ते, नदी, नाले, अडथळे इत्यादी रेषा आखून चिन्हांकन करावे.

८. त्यानंतर "Polygon" tool च्या सहाय्याने स्थानिक स्वराज्य संस्थांची सीमा ही Boundary फोल्डरमध्ये चिन्हांकन करावे.

९. त्यानंतर "Polygon" tool च्या सहाय्याने EB फोल्डरमध्ये त्या स्थानिक स्वराज्य संस्थेत असणारे सर्व प्रगणक गटांची सीमा एक-एक करुन चिन्हांकीत करावी. स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे संपूर्ण परिक्षेत्राचे प्रगणक गटांमध्ये समावेश होईल याची दक्षता घ्यावी. जिथे घरे नसतील व क्षेत्र मोकळे असेल, ज्यामुळे ते क्षेत्र कोणत्याही प्रगणक गटात येत नसेल त्या क्षेत्रासाठी शून्य लोकसंख्या असलेला प्रगणक गट तयार करावे आणि हा प्रगणक गट लगतच्या प्रभागात समाविष्ट होईल याची दक्षता घ्यावी. सर्वात महत्वाचे म्हणजे दोन प्रगणक गटामधील सामायिक सीमा चिन्हांकीत करताना Polygon ची रेषा पूर्णपणे जुळणाऱ्या असाव्यात, त्यामध्ये अंतर नसावे.

१०. त्यानंतर "Polygon" tool च्या सहाय्याने Ward फोल्डरमध्ये सर्व प्रभागांच्या सीमांचे चिन्हांकन करावे. प्रभागांच्या सीमा त्या प्रभागात येणाऱ्या प्रगणक गटांच्या सीमांशी जुळवावेत तसेच लगतच्या प्रभागाच्या सीमेशी योग्य तऱ्हेने जुळवावेत. सर्व EB कोणत्या प्रभागात समाविष्ट होईल याची दक्षता घ्यावी.

११. या तयार केलेल्या प्रभाग रचनेची KMl/KMZ फाईल तयार करावी.

परिशिष्ट -१६

जाहीर प्रकटन

महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम, १९६१ मधील कलम १२ उपकलम (१), कलम ५८(१)(अ) प्रमाणे व महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या (जागांच्या आरक्षणाची पध्दत व चक्रानुक्रम) नियम, १९९६ नुसार अनुक्रमे निवडणूक विभाग व निर्वाचक गण प्रसिध्द करण्यापूर्वी जिल्हा परिषद व पंचायत समिती क्षेत्रात सभा घेऊन अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमाती त्यामधील स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा व नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्गाच्या (स्त्रियांच्या आरक्षणासह) राखून ठेवावयाच्या जागा आणि उर्वरित स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा निश्चित करावयाच्या आहेत. त्याकरिता सोडत पध्दतीने कार्यवाही करण्याकरिता खाली दर्शविल्याप्रमाणे विशेष सभा आयोजित केली आहे.

अ.क्र.	जिल्हा परिषदेचे नाव / पंचायत समितीचे नाव	सभेचे ठिकाण	सभेची वेळ व तारीख
१.			
२.			
३.			
४.			
५.			
६.			
७.	इत्यादी		

२. जिल्हा परिषद अथवा पंचायत समितीतील ज्या रहिवाशांची सदर सभेस हजर राहण्याची इच्छा आहे, त्यांनी वरील ठिकाणी व वेळी हजर राहावे.

जिल्हा:

जिल्हाधिकारी

दिनांक :

परिशिष्ट-१७ (अ)

(जिल्हा परिषदेकरिता) सभेचे इतिवृत्त

आज दिनांक -------- रोजी सकाळी/दुपारी-------वाजता------- येथे ------- जिल्हा परिषद सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या (जागांच्या आरक्षणाची पध्दत व चक्रानुक्रम) नियम, १९९६ नुसार जिल्हा परिषदेचे निवडणूक विभागनिहाय आरक्षण प्राधान्यक्रमाने/सोडतीने (चिठ्ठया टाकून) निश्चित करण्यासाठी पुढील प्रतिनिधी उपस्थित होते :-

अ.क्र.	प्रतिनिधीचे नाव	स्वाक्षरी

जिल्हा परिषद निवडणूका सन ----- च्या संदर्भात निवडणूक विभागाची/सदस्य संख्या व आरक्षण इ. बाबतची माहिती पुढे तक्त्यात नमूद केल्यानुसार सर्व उपस्थितांना देण्यात आली.

एकूण सदस्य संख्या		अनु.जाती		अनु. जमाती		सर्वसाधारण	
एकूण	स्त्रिया	एकूण	स्त्रिया	एकूण	स्त्रिया	एकूण	स्त्रिया

त्यानंतर-

१. प्रथम ------------ जिल्हा परिषदेसाठी देय असलेल्या ------ (सर्व) निवडणूक विभागाच्या चिठ्ठया तयार करण्यात आल्या.

२. या चिठ्ठयांपैकी अनुसूचित जातीकरिता राखीव असलेल्या -------निवडणूक विभागांच्या चिठ्ठया वेगळया ठेवण्यात आल्या. त्याचे निवडणूक विभाग क्रमांक ------------- असे आहेत.

३. त्याचप्रमाणे अनुसूचित जमातीकरिता राखीव असलेल्या--------- निवडणूक विभागांच्या चिठ्ठया वेगळया ठेवण्यात आल्या. त्याचे निवडणूक विभाग क्रमांक -------------- असे आहेत.

४.	स्त्रियांसाठी राखीव पदांसाठी सोडत काढण्याकरिता -------- मुलगा/मुलगी उपस्थित होते, ---------------त्यांच्या हस्ते पुढील सोडत काढण्यात आल्या.
(४.१ ते ४.३ यापैकी लागू असेल तेच ठेवावे.)

४.१)	अनुसूचित जाती महिलांची सोडत :- अनुसूचित जाती महिलांकरिता ------ जागा आरक्षित ठेवावयाच्या असून अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने आरक्षित झालेल्या ---- निवडणूक विभागामधून अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता ------ निवडणूक विभाग हे खालील नमूद तत्क्यातील प्राधान्यक्रमानुसार थेट / सोडतीद्वारे निश्चित करण्यात आले.

अनुसूचित जाती करिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग	यापुर्वीच्या निवडणुकीमध्ये अनुसूचित जाती महिलाकरिता आरक्षित झालेले --- निवडणूक विभाग वगळण्यात आले.	अनुसूचित जाती महिलाकरिता प्राधान्य क्रमानुसार थेट आरक्षित असलेले निवडणूक विभाग	सोडती-करिता उपलब्ध असणारे अनुसूचित जातीचे निवडणूक विभाग	सोडतीमध्ये अनुसूचित जातींच्या महिलांकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग
	सन –			

अशाप्रकारे पुढील नमूद निवडणूक विभाग अनुसूचित जाती महिलांकरिता आरक्षित झाले आहेत:-

अनुसूचित जाती महिलांकरिता आरक्षित निवडणूक विभाग:-	

४.२)	अनुसूचित जमाती महिलांची सोडत :- अनुसूचित जमाती महिलांकरिता ------ जागा आरक्षित ठेवावयाच्या असून अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने आरक्षित झालेल्या ----- निवडणूक विभागामधून अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता ------ निवडणूक विभाग हे खालील नमूद तत्क्यातील प्राधान्यक्रमानुसार थेट / सोडतीद्वारे निश्चित करण्यात आले.

अनुसूचित जमाती करिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग	यापुर्वीच्या निवडणुकीमध्ये अनुसूचित जमाती महिलाकरिता आरक्षित झालेले --- निवडणूक विभाग वगळण्यात आले.	अनुसूचित जमाती महिलाकरिता प्राधान्य क्रमानुसार थेट आरक्षित असलेले निवडणूक विभाग	सोडती-करिता उपलब्ध असणारे अनुसूचित जमातीचे निवडणूक विभाग	सोडतीमध्ये अनुसूचित जमातींच्या महिलांकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग
	सन -			

अशाप्रकारे पुढील नमूद निवडणूक विभाग अनुसूचित जमाती महिलांकरिता आरक्षित झाले आहेत:-

अनुसूचित जमाती महिलांकरिता आरक्षित निवडणूक विभाग:-	

४.३) सर्वसाधारण महिलांची सोडत :- सर्वसाधारण प्रवर्गाच्या महिलांकरिता ------ जागा आरक्षित ठेवावयाच्या आहेत. जिल्हा परिषदेच्या एकूण देय निवडणूक विभागामधून अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीसाठी आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग वगळल्यानंतर उर्वरित ------ निवडणूक विभागामधून सर्वसाधारण प्रवर्गाच्या महिलांकरिता खालील नमूद तत्क्यातील प्राधान्यक्रमानुसार थेट / सोडतीद्वारे निश्चित करण्यात आले.

सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग	यापुर्वीच्या निवडणुकीमध्ये सर्वसाधारण महिलाकरिता आरक्षित झालेले --- निवडणूक विभाग वगळण्यात आले.	सर्वसाधारण महिलाकरिता प्राधान्य क्रमानुसार थेट आरक्षित असलेले निवडणूक विभाग	सोडती-करिता उपलब्ध असणारे सर्वसाधारण निवडणूक विभाग	सोडतीमध्ये सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित झालेले निवडणूक विभाग
	सन -			

अशाप्रकारे पुढील नमूद निवडणूक विभाग सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित झाले आहेत:-

सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित निवडणूक विभाग:-	

५. उर्वरित सर्व निवडणूक विभाग अनारक्षित झाले. त्याचे निवडणूक विभाग क्रमांक---
----

---------- असे आहेत.

जिल्हाधिकारी किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेला अधिकारी

टिप :- इतिवृत्तात आवश्यक असल्यास बदल करण्यात यावेत.

परिशिष्ट-१७ (ब)

(पंचायत समितीकरिता) सभेचे इतिवृत्त

आज दिनांक -------- रोजी सकाळी/दुपारी-------वाजता------- येथे ------- पंचायत समितीच्या सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समित्या (जागांच्या आरक्षणाची पध्दत व चक्रानुक्रम) नियम, १९९६ नुसार पंचायत समितीचे निर्वाचक गणनिहाय आरक्षण प्राधान्यक्रमाने/सोडतीने (चिठ्ठया टाकून) निश्चित करण्यासाठी पुढील प्रतिनिधी उपस्थित होते :-

अ.क्र.	प्रतिनिधीचे नाव	स्वाक्षरी

पंचायत समिती निवडणूका सन ----- च्या संदर्भात निर्वाचक गणाची/सदस्य संख्या व आरक्षण इ. बाबतची माहिती पुढे तक्त्यात नमूद केल्यानुसार सर्व उपस्थितांना देण्यात आली.

एकूण सदस्य संख्या		अनु.जाती		अनु. जमाती		सर्वसाधारण	
एकूण	स्त्रिया	एकूण	स्त्रिया	एकूण	स्त्रिया	एकूण	स्त्रिया

त्यानंतर-

१. प्रथम ------------ पंचायत समितीसाठी देय असलेल्या ------ (सर्व) निर्वाचक गणाच्या चिठ्ठया तयार करण्यात आल्या.

२. या चिठ्ठयांपैकी अनुसूचित जातीकरिता राखीव असलेल्या ------- निर्वाचक गणाच्या चिठ्ठया वेगळया ठेवण्यात आल्या. त्याचे निर्वाचक गण क्रमांक ------------- असे आहेत.

३. त्याचप्रमाणे अनुसूचित जमातीकरिता राखीव असलेल्या--------- निर्वाचक गणाच्या चिठ्ठया वेगळया ठेवण्यात आल्या. त्याचे निर्वाचक गण क्रमांक -------------- असे आहेत.

४. स्त्रियांसाठी राखीव पदांसाठी सोडत काढण्याकरिता -------- मुलगा/मुलगी उपस्थित होते, ---------------त्यांच्या हस्ते पुढील सोडत काढण्यात आल्या.
(४.१ ते ४.३ यापैकी लागू असेल तेच ठेवावे.)

४.१) अनुसूचित जाती महिलांची सोडत :- अनुसूचित जाती महिलांकरिता ------ जागा आरक्षित ठेवावयाच्या असून अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने आरक्षित झालेल्या--------- निर्वाचक गणातून अनुसूचित जातींच्या महिलांकरिता ------ निर्वाचक गण हे खालील नमूद तत्क्यातील प्राधान्यक्रमानुसार थेट / सोडतीद्वारे निश्चित करण्यात आले.

अनुसूचित जाती करिता आरक्षित झालेले निर्वाचक गण	यापुर्वीच्या निवडणुकीमध्ये अनुसूचित जाती महिलाकरिता आरक्षित झालेले --- निर्वाचक गण वगळण्यात आले.	अनुसूचित जाती महिलाकरिता प्राधान्य क्रमानुसार थेट आरक्षित असलेले निर्वाचक गण	सोडती-करिता उपलब्ध असणारे अनुसूचित जातीचे निर्वाचक गण	सोडतीमध्ये अनुसूचित जातींच्या महिलांकरिता आरक्षित झालेले निर्वाचक गण
	सन -			

अशाप्रकारे पुढील नमूद निर्वाचक गण अनुसूचित जाती महिलांकरिता आरक्षित झाले आहेत:-

अनुसूचित जाती महिलांकरिता आरक्षित निर्वाचक गण:-	

४.२) अनुसूचित जमाती महिलांची सोडत :- अनुसूचित जमाती महिलांकरिता ------ जागा आरक्षित ठेवावयाच्या असून अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने आरक्षित झालेल्या--------- निर्वाचक गणामधून अनुसूचित जमातींच्या महिलांकरिता ------ निर्वाचक गण हे खालील नमूद तत्क्यातील प्राधान्यक्रमानुसार थेट / सोडतीद्वारे निश्चित करण्यात आले.

अनुसूचित जमाती करिता आरक्षित झालेले निर्वाचक गण	यापुर्वीच्या निवडणुकीमध्ये अनुसूचित जमाती महिलाकरिता आरक्षित झालेले --- निर्वाचक गण वगळण्यात आले.	अनुसूचित जमाती महिलाकरिता प्राधान्य क्रमानुसार थेट आरक्षित असलेले निर्वाचक गण	सोडती-करिता उपलब्ध असणारे अनुसूचित जमातीचे निर्वाचक गण	सोडतीमध्ये अनुसूचित जमातींच्या महिलांकरिता आरक्षित झालेले निर्वाचक गण
	सन –			

अशाप्रकारे पुढील नमूद निर्वाचक गण अनुसूचित जमाती महिलांकरिता आरक्षित झाले आहेत:-

अनुसूचित जमाती महिलांकरिता आरक्षित निर्वाचक गण:-	

४.३) सर्वसाधारण महिलांची सोडत :- सर्वसाधारण प्रवर्गाच्या महिलांकरिता ------ जागा आरक्षित ठेवावयाच्या आहेत. पंचायत समितीच्या एकूण देय निर्वाचक गणातून अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीसाठी आरक्षित झालेले निर्वाचक गण वगळल्यानंतर उर्वरित ------ निर्वाचक गणामधून सर्वसाधारण प्रवर्गाच्या महिला खालील नमूद तत्क्यातील प्राधान्यक्रमानुसार थेट / सोडतीद्वारे निश्चित करण्यात आले.

सर्वसाधारण प्रवर्गाकरिता आरक्षित झालेले निर्वाचक गण	यापुर्वीच्या निवडणुकीमध्ये सर्वसाधारण महिलाकरिता आरक्षित झालेले --- निर्वाचक गण वगळण्यात आले.	सर्वसाधारण महिलाकरिता प्राधान्य क्रमानुसार थेट आरक्षित असलेले निर्वाचक गण	सोडती-करिता उपलब्ध असणारे सर्वसाधारण निर्वाचक गण	सोडतीमध्ये सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित झालेले निर्वाचक गण
	सन –			

अशाप्रकारे पुढील नमूद निर्वाचक गण सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित झाले आहेत:-

सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित निर्वाचक गण:-	

५. उर्वरित सर्व निर्वाचक गण अनारक्षित झाले. त्याचे निर्वाचक गण क्रमांक----------
----

-- असे आहेत.

जिल्हाधिकारी किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेला अधिकारी

टिप :- इतिवृत्तात आवश्यक असल्यास बदल करण्यात यावेत.

परिशिष्ट-१८(अ)
(जिल्हा परिषद -प्रारुप प्रभाग रचनेकरिता)
नमुना
---------------- जिल्हा परिषद

क्रमांक---------------------- दिनांक ------------------------राज्य निवडणूक
आयुक्त, महाराष्ट्र यांच्याकडील अधिसूचना क्रमांक- -------------------दिनांक---------महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम १२ पोट-कलम (१) अन्वये --------------------जिल्हयाचे जिल्हाधिकारी निम्नोक्त आदेशाच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे ---------------------- जिल्हा परिषद जितक्या निवडणूक विभागामध्ये विभागण्यात येईल, त्या निवडणूक विभागांची संख्या व त्याची व्याप्ती निश्चित करीत आहे आणि त्या निवडणूक विभागामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांकरिता जागा राखून ठेवण्यात येत आहेत, ते निवडणूक विभाग आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते निवडणूक विभाग दर्शविणाऱ्या आदेशाचा प्रारुप मसुदा प्रसिध्द करण्यात येत आहे.

२. उक्त आदेशाचा मसुदा याद्वारे ------------ जिल्हा परिषद क्षेत्रातील सर्व रहिवाशांच्या माहितीसाठी प्रसिध्द करण्यात येत असून, सूचना देण्यात येत आहेत की, उक्त आदेशाचा मसुदा दिनांक ------------------ नंतर जिल्हाधिकारी-------------- विचारात घेतील.

३. उक्त आदेशाच्या मसुदयास, ज्या लोकांच्या काही हरकती असतील, त्यांनी त्या हरकती सकारण जिल्हाधिकारी ---------------------------यांचेकडे दिनांक- -------- किंवा तत्पूर्वी लेखी सादर कराव्यात. उक्त तारखेनंतर आलेल्या हरकती जिल्हाधिकारी विचारात घेणार नाहीत.

आ दे श

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम ९(१) अन्वये मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य यांनी केलेल्या अधिसूचना क्रमांक ----------------दिनांक------------- आदेशान्वये त्यांनी ---------------- जिल्हा परिषदेच्या बाबतीत खाली दर्शविल्याप्रमाणे निवडावयाची सभासद संख्या निश्चित केलेली आहे;

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम १२ चा पोट-कलम (२) अन्वये आणि मा. राज्य निवडणूक आयुक्तांच्या क्रमांक- ------------------------ दिनांक- ------------------- च्या पत्रान्वये त्यांनी -------------------- जिल्हा परिषदेच्या बाबतीत खाली दर्शविल्याप्रमाणे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी राखून ठेवलेल्या जागा व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातींच्या स्त्रियांसह) राखून ठेवावयाच्या जागा निश्चित केलेल्या आहेत.

(१) निवडावयाच्या सदस्यांची एकूण संख्या ---------------------

(२) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या :-

(अ) अनुसूचित जाती -

(ब) अनुसूचित जमाती -

(३) स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती स्त्रियांसह) राखून ठेवावयाच्या एकूण जागा :-

(४) उपरोक्त क्रमांक-(३) पैकी वरील क्रमांक (२) मधील (अ) व (ब) येथील जागांमध्ये अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या खालीलप्रमाणे राहील :-

(अ) अनुसूचित जाती -

(ब) अनुसूचित जमाती -

(५) सर्वसाधारण स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या ------------------------

२. त्याअर्थी, आता मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांच्याकडील अधिसूचना क्रमांक ---------------------------दिनांक-------------------- अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम १२, पोट-कलम (१) अन्वये मी, ------------जिल्हाधिकारी, ------------ याद्वारे उक्त जिल्हा परिषद क्षेत्र जितक्या निवडणूक विभागात विभागण्यात येईल त्या निवडणूक विभागांची संख्या व व्याप्ती या आदेशाच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे निश्चित करीत असून, ज्या निवडणूक विभागामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते निवडणूक विभाग निर्दिष्ट करीत आहे.

३. या आदेशाच्या तारखेच्या निकट नंतरच्या पुढील सार्वत्रिक निवडणुकीच्या प्रयोजनार्थ हा आदेश अंमलात येईल.

अनुसूची

तालुक्याचे नाव	निवडणूक विभागाचा क्रमांक व नाव	प्रदेशाची व्याप्ती		अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती व स्त्रियांकरिता राखीव जागा
		निवडणूक विभागात समाविष्ट असलेल्या ग्रामपंचायतीची नांवे	ग्रामपंचायतीच्या मर्यादेत समाविष्ट असलेले क्षेत्र (गावे/वस्त्या/तांडे इत्यादींची नावे	
१	२	३	४	५

कार्यालयीन मोहोर

जिल्हाधिकारी

दिनांक :-

परिशिष्ट-१८(ब)
(पंचायत समिती-प्रारुप प्रभाग रचनेकरिता)
नमुना
---------------- पंचायत समिती

क्रमांक---------------------- दिनांक ---------------------मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडील अधिसूचना क्रमांक- --------------दिनांक ---------अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करुन, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा अधिनियम ५) चे कलम ५८ पोट-कलम (१)(अ) अन्वये -------------------- जिल्हाधिकारी निम्नोक्त आदेशाच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे ----------------------- पंचायत समिती जितक्या निर्वाचक गणामध्ये विभागण्यात येईल, त्या निर्वाचक गणाची संख्या व त्याची व्याप्ती निश्चित करत आहे आणि त्या निर्वाचक गणामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांकरिता जागा राखून ठेवण्यात येत आहेत, ते निर्वाचक गण आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते निर्वाचक गण दर्शविणाऱ्या आदेशाचा प्रारुप मसुदा प्रसिध्द करण्यात येत आहे.

२. उक्त आदेशाचा मसुदा याद्वारे ------------ पंचायत समिती क्षेत्रातील सर्व रहिवाशांच्या माहितीसाठी प्रसिध्द करण्यात येत असून, सूचना देण्यात येत आहेत की, उक्त आदेशाचा मसुदा दिनांक ------------------ नंतर जिल्हाधिकारी------------- विचारात घेतील.

३. उक्त आदेशाच्या मसुद्यास, ज्या लोकांच्या काही हरकती असतील, त्यांनी त्या हरकती सकारण जिल्हाधिकारी ----------------------------यांचेकडे दिनांक- -------- किंवा तत्पूर्वी लेखी सादर कराव्यात. उक्त तारखेनंतर आलेल्या हरकती जिल्हाधिकारी विचारत घेणार नाहीत.

आ दे श

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम ९(१) अन्वये मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांनी केलेल्या अधिसूचना क्रमांक ----------------------दिनांक ---------- आदेशान्वये त्यांनी ---------------- पंचायत समितीच्या बाबतीत खाली दर्शविल्याप्रमाणे निवडावयाची सभासद संख्या निश्चित केलेली आहे;

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम ५८, पोट-कलम (२) अन्वये आणि मा. राज्य

निवडणूक आयुक्तांच्या क्रमांक------------------------ दिनांक ----------------- च्या पत्रान्वये त्यांनी ---------------- पंचायत समितीच्या बाबतीत खाली दर्शविल्याप्रमाणे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी राखून ठेवलेल्या जागा व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातींच्या स्त्रियांसह) राखून ठेवावयाच्या जागा निश्चित केलेल्या आहेत.

(१) निवडावयाच्या सदस्यांची एकूण संख्या --------------------

(२) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या :-

(अ) अनुसूचित जाती -

(ब) अनुसूचित जमाती -

(३) स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांसह) राखून ठेवावयाच्या एकूण जागा :-

(४) उपरोक्त क्रमांक-(३) पैकी वरील क्रमांक (२) मधील (अ), (ब) येथील जागांमध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातींच्या स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या खालीलप्रमाणे राहील :-

(अ) अनुसूचित जाती -

(ब) अनुसूचित जमाती -

(५) सर्वसाधारण स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या --------------------

त्याअर्थी, आता मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांच्याकडील अधिसूचना क्रमांक ------------------------------दिनांक ----------------- अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम ५८ चा पोट-कलम (१) खाली मी, -------- जिल्हाधिकारी, ---------- याद्वारे उक्त पंचायत समिती क्षेत्र जितक्या निर्वाचक गणात विभागण्यात येईल त्या निर्वाचक गणांची संख्या व व्याप्ती या आदेशाच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे निश्चित करीत असून, ज्या निर्वाचक गणांमध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातींच्या स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते निर्वाचक गण निर्दिष्ट करीत आहे.

३. या आदेशाच्या तारखेच्या निकट नंतरच्या पुढील सार्वत्रिक निवडणुकीच्या प्रयोजनार्थ हा आदेश अंमलात येईल.

अनुसूची

तालुक्याचे नाव	निवडणूक विभागाचा क्रमांक व नाव	निर्वाचक गणाचा क्रमांक व नाव	प्रदेशाची व्याप्ती		अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती व स्त्रियांकरिता राखीव जागा
			निर्वाचक गणात समाविष्ट असलेल्या ग्रामपंचायतीची नांवे	ग्रामपंचायतीच्या मर्यादेत समाविष्ट असलेले क्षेत्र (गावे/वस्त्या/तांडे इत्यादींची नावे	
१	२	३	४	५	६

कार्यालयीन मोहोर

जिल्हाधिकारी

दिनांक :-

परिशिष्ट-१९

--------------------जिल्हा -------------------- जिल्हा परिषद / पंचायत समिती

सूचना

महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा अधिनियम,५) चे कलम १२ पोटकलम (१) अन्वये -------- जिल्हा परिषद व पंचायत समितीच्या आगामी सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी त्या जिल्हा परिषद क्षेत्रातील निवडणूक विभागाची व कलम ५८ (१)(अ) अन्वये पंचायत समित्यांमधील निर्वाचक गणांची रचना व एकूण सदस्य संख्या अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती तसेच स्त्रियांकरिता अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती स्त्रियांसह राखून ठेवण्यात आलेले निवडणूक विभाग व निर्वाचक गणाबाबत जिल्हाधिकारी-------------यांच्या क्रमांक-----------------दिनांक- ---------------च्या आदेशाच्या मसूद्याची प्रत खाली दर्शविलेल्या ठिकाणी प्रसिध्द करण्यात येत आहे व अशी सूचना देण्यात येत आहे की, उक्त मसुदा जिल्हाधिकारी, ---------------------यांच्याकडून त्या आदेशात नमूद केल्यानुसार दिनांक-------------नंतर विचारत घेण्यात येईल.

(१) जिल्हाधिकारी यांचे कार्यालयातील फलकावर
(२) जिल्हा परिषद कार्यालयातील फलकावर
(३) तहसिलदार------------- यांचे कार्यालयातील फलकावर
(४) पंचायत समिती---------------कार्यालयातील फलकावर

२. आदेशाच्या मसुद्यास कुणाची हरकत किंवा सूचना असल्यास त्यासंबंधीची जी सकारण लेखी निवेदने/ हरकती/ सूचना जिल्हाधिकारी यांचेकडे दिनांक- -------------- पर्यंत सादर करावेत. उपरोक्त तारखेनंतर जिल्हाधिकारी यांच्याकडे आलेली निवेदने/हरकती/सूचना इत्यादी विचारात घेतले जाणार नाहीत.

कार्यालयीन मोहोर

जिल्हाधिकारी

दिनांक :-

परिशिष्ट-२०

हरकती व सूचनांचा गोषवारा

-----जिल्हा परिषद/ पंचायत समिती-----

हरकतींचा कालावधी दि.----------ते-------- पर्यंत

अ.क्र	हरकतदारचे नाव	हरकतीचे स्वरूप	निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण	जिल्हाधिकारी यांचे अभिप्राय
१	२	३	४	५
१				
२				
३				
४				
५				

जिल्हाधिकारी--------

परिशिष्ट-२१

---- हरकती व सूचनांचा गोषवारा----

हरकती व सूचनांवर दिलेल्या सुनावणीचा गोषवारा

जिल्हा परिषद----

पंचायत समिती ------ सुनावणीचा दिनांक -------

अ.क्र.	आक्षेप	हरकतदाराचे नाव	हरकतीचे स्वरूप	निवडणूक विभाग / निर्वाचक गण क्र. व नाव	जिल्हाधिकारी यांचे अभिप्राय	विभागीय आयुक्त यांचे अभिप्राय
१	२	३	४	५	६	७
१						
२						
३						
४						
५						

जिल्हाधिकारी विभागीय आयुक्त

परिशिष्ट- २२(अ)

(जिल्हा परिषद--अंतिम प्रभाग रचनेकरिता)

नमुना

---------------- जिल्हा परिषद

क्रमांक---------------------- दिनांक --------------------मा.राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांच्याकडील अधिसूचना क्रमांक- ----------------------------------- अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करुन, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा अधिनियम ५) चे कलम १२, पोट-कलम (१) अन्वये -------------------- जिल्हयाचे जिल्हाधिकारी निम्नोक्त आदेशाच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे ---------------- जिल्हा परिषद जितक्या निवडणूक विभागामध्ये विभागण्यात येईल, त्या निवडणूक विभागांची संख्या व त्यांची व्याप्ती निश्चित करीत आहे आणि त्या निवडणूक विभागामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांकरिता जागा राखून ठेवण्यात येत आहेत, ते निवडणूक विभाग आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते निवडणूक विभाग दर्शविणारा क्रमांक --------- दिनांक- ------------- चा आदेशाचा प्रारुप मसुदा महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा अधिनियम ५) चे कलम १२, पोट-कलम (१) सह मा. राज्य निवडणूक आयुक्तांची अधिसूचना क्रमांक - -- अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन निम्नोक्त आदेश देत आहे.

आ दे श

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम ९(१) अन्वये मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांनी केलेल्या अधिसूचना क्रमांक -------------------दिनांक ----------- च्या आदेशान्वये त्यांनी ---------------- जिल्हा परिषदेच्या बाबतीत खाली दर्शविल्याप्रमाणे निवडावयाची सभासद संख्या निश्चित केलेली आहे;

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम १२(२) अन्वये आणि मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य यांनी केलेल्या अधिसूचना क्रमांक- ---------------------- दिनांक- ----------------- च्या पत्रान्वये त्यांनी ---------------- जिल्हा परिषदेच्या बाबतीत पुढे दर्शविल्याप्रमाणे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातींच्या स्त्रियांसह) राखून ठेवावयाच्या जागा निश्चित केलेल्या आहेत;

(१) निवडावयाच्या सदस्यांची एकूण संख्या --------------------

(२) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या :-

(अ) अनुसूचित जाती -

(ब) अनुसूचित जमाती -

(३) स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांसह) राखून ठेवावयाच्या एकूण जागा :-

(४) उपरोक्त क्रमांक-(३) पैकी वरील क्रमांक (२) मधील (अ) व (ब) येथील जागांमध्ये अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या खालीलप्रमाणे राहील :-

(अ) अनुसूचित जाती -

(ब) अनुसूचित जमाती -

(५) सर्वसाधारण स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या --------------------

त्याअर्थी, आता मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडील अधिसूचना क्रमांक --------------------------दिनांक ------------- अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम १२ चा पोट-कलम (१) खाली मी, -------- जिल्हाधिकारी,--------- याद्वारे उक्त जिल्हा परिषद क्षेत्र जितक्या निवडणूक विभागात विभागण्यात येईल त्या निवडणूक विभागांची संख्या व व्याप्ती या आदेशाच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे निश्चित करीत असून, ज्या निवडणूक विभागामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते निवडणूक विभाग निर्दिष्ट करीत आहे.

३. या आदेशाच्या तारखेच्या निकटनंतरच्या पुढील सार्वत्रिक निवडणुकीच्या प्रयोजनार्थ हा आदेश अंमलात येईल.

अनुसूची

तालुक्याचे नाव	निवडणूक विभागाचा क्रमांक व नाव	प्रदेशाची व्याप्ती		अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती व स्त्रियांकरिता राखीव जागा
		निवडणूक विभागात समाविष्ट असलेल्या ग्रामपंचायतीची नांवे	ग्रामपंचायतीच्या मर्यादेत समाविष्ट असलेले क्षेत्र (गावे/वस्त्या/तांडे इत्यादींची नावे	
१	२	३	४	५

कार्यालयीन मोहोर

जिल्हाधिकारी

दिनांक :-

परिशिष्ट- २२(ब)
(पंचायत समिती-अंतिम प्रभाग रचनेकरिता)
नमुना
---------------- पंचायत समिती

क्रमांक---------------------- दिनांक ---------------------मा. राज्य निवडणूक
आयुक्त, महाराष्ट्र यांच्याकडील अधिसूचना क्रमांक -----------------दिनांक------------अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करुन, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ अधिनियम ५) च्या कलम ५८ पोट-कलम (१) (अ) अन्वये -------------------- जिल्हयाचे जिल्हाधिकारी निम्नोक्त आदेशाच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे ----------------------- पंचायत समिती जितक्या निर्वाचक गणामध्ये विभागण्यात येईल, त्या निर्वाचक गणाची संख्या व त्याची व्याप्ती निश्चित करीत आहे आणि त्या निर्वाचक गणामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांकरिता जागा राखून ठेवण्यात येत आहेत, ते निर्वाचक गण आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते निर्वाचक गण दर्शविणारा क्रमांक --------- दिनांक ------------- चा आदेशाचा प्रारुप मसुदा महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ अधिनियम ५) चे कलम १२ पोट-कलम (१) सह मा. राज्य निवडणूक आयुक्तांची अधिसूचना क्रमांक ---------------------------दिनांक-------अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन निम्नोक्त आदेश देत आहे.

आ दे श

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ च्या महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम ९(१) अन्वये राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांनी केलेल्या अधिसूचना क्रमांक --------------------दिनांक------------- आदेशान्वये त्यांनी ---------------- पंचायत समितीच्या बाबतीत खाली दर्शविल्याप्रमाणे सभासद संख्या निश्चित केलेली आहे;

ज्याअर्थी, महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम ५८, पोट-कलम (२) अन्वये आणि मा. राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य यांचेकडील क्रमांक- ---------------------- दिनांक- ---------- च्या पत्रान्वये त्यांनी ---------------- पंचायत समितीच्या बाबतीत पुढे दर्शविल्याप्रमाणे अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसह) राखून ठेवावयाच्या जागा निश्चित केलेल्या आहेत;

(१) निवडावयाच्या सदस्यांची एकूण संख्या --------------------

(२) अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या :-

(अ) अनुसूचित जाती -

(ब) अनुसूचित जमाती -

(३) स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांसह) राखून ठेवावयाच्या एकूण जागा :-

(४) उपरोक्त क्रमांक-(३) पैकी वरील क्रमांक (२) मधील (अ) व (ब) येथील जागांमध्ये अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या खालीलप्रमाणे राहील :-

(अ) अनुसूचित जाती -

(ब) अनुसूचित जमाती -

(५) सर्वसाधारण स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या -----------------------

२. त्याअर्थी, आता राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांच्याकडील अधिसूचना क्रमांक -- अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या अधिनियम,१९६१ (सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम ५) चे कलम ५८, पोट-कलम (२) अन्वये मी, -------- जिल्हाधिकारी, ------- याद्वारे उक्त पंचायत समिती क्षेत्र जितक्या निर्वाचक गणात विभागण्यात येईल त्या निर्वाचक गणाची संख्या व व्याप्ती या आदेशाच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे निश्चित करीत असून, ज्या निर्वाचक गणामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते निर्वाचक गण निर्दिष्ट करीत आहे.

३. या आदेशाच्या तारखेच्या निकटनंतरच्या पुढील सार्वत्रिक निवडणुकीच्या प्रयोजनार्थ हा आदेश अंमलात येईल.

अनुसूची

<table>
<tr><th rowspan="2">तालुक्याचे नाव</th><th rowspan="2">निवडणूक विभागाचा क्रमांक व नाव</th><th rowspan="2">निर्वाचक गणाचा क्रमांक व नाव</th><th colspan="2">प्रदेशाची व्याप्ती</th><th rowspan="2">अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती व स्त्रियांकरिता राखीव जागा</th></tr>
<tr><th>निर्वाचक गणात समाविष्ट असलेल्या ग्रामपंचायतीची नांवे</th><th>ग्रामपंचायतीच्या मर्यादेत समाविष्ट असलेले क्षेत्र (गावे/वस्त्या/तांडे इत्यादींची नावे</th></tr>
<tr><td>१</td><td>२</td><td>३</td><td>४</td><td>५</td><td>६</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

कार्यालयीन मोहोर

जिल्हाधिकारी

दिनांक :-

परिशिष्ट -२३

आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याकरिता प्राधान्यक्रम तक्ता

अ.क्र.	सन २००२ चे आरक्षण	सन २००७ चे आरक्षण	सन २०१२ चे आरक्षण	सन २०१७ चे आरक्षण	सन २०२२ च्या आरक्षणाकरिता विचारात घ्यावयाचा प्राधान्य क्रम
१	-	-	-	-	प्राधान्यक्रम क्र.-१
२	आहे	-	-	-	प्राधान्यक्रम क्र.-२
३	-	आहे	-	-	प्राधान्यक्रम क्र.-३
४	-	-	आहे	-	प्राधान्यक्रम क्र.-४
५	आहे	आहे	-	-	प्राधान्यक्रम क्र.-५
६	आहे	-	आहे	-	प्राधान्यक्रम क्र.-६
७	-	आहे	आहे	-	प्राधान्यक्रम क्र.-७
८	-	-	-	आहे	प्राधान्यक्रम क्र.-८
९	आहे	-	-	आहे	प्राधान्यक्रम क्र.-९
१०	-	आहे	-	आहे	प्राधान्यक्रम क्र.१०
११	-	-	आहे	आहे	प्राधान्यक्रम क्र.-११
१२	-	आहे	आहे	आहे	प्राधान्यक्रम क्र.-१२
१३	आहे	आहे	आहे	आहे	प्राधान्यक्रम क्र.-१३